

Amal
Självständigt arbete

Politisk inverkan och historieämnets skildringar från 1970–1994.

Amal Alsharfani

Självständigt arbete 15 HP

Ämneslärarutbildningen med interkulturell profil med inriktning mot gymnasieskolan, med inriktning historia

Höstterminen 2021

Sammanfattning

Syftet med denna studie är att undersöka hur politiska dokument, betänkanden samt utlåtanden har påverkat läroplanen för gymnasieskolan från 1970–1994 och förändringen av historieämnet på gymnasieskolan från 1970–1994. Båda frågeställningar är förknippade med varandra för att komma till ett konkret resultat. I denna studie genomförs både granskning och tolkning av politiska dokument, dessutom en jämförelse av gymnasieskolans läroplan 1970 och 1994. Uppsatsens frågeställningar är: "Hur har politiska beslut påverkat läroplanen för gymnasieskolan från 1970–1994?" Och "Hur har historieämnet förändrats utifrån 1970 läroplan och 1994 läroplan i inriktning mot gymnasieskolan?"

Uppsatsen är baserad på kvalitativa undersökningar utifrån politiska dokument och två läroplaner för gymnasieskolan, lgy70 och lpf94. Kvalitativ innehållsanalys används som metod där samling av data har utförts och analyserats, vilket leder till viktiga samband med relevant svar om politisk inverkan på läroplaner och historieämnets förändring.

För att uppnå uppsatsens syfte och besvara frågeställningarna används läroplansteori och tidigare forskning. Studiens tidigare forskning har visat att fram till 1960-talet dominerades historieundervisningen av politisk historia. Under senare 1900-talet gick historiesynen från positivistisk syn till relativistisk syn. Under 1970 expanderades historievetenskapen och utvecklades utifrån flera discipliner så som bland annat ekonomisk historia, idéhistoria och demografisk historia. Historieämnet förändrats genom tiden och på detta sätt har även läroplaner blivit diskuterande.

Denna uppsats får liknande resultat som tidigare forskning av Hans Albin Larsson och Heléne Persson men den pekar även mot att både historieämnet och läroplaner har varit i konstant förändring och lgy70 och lpf94 kompletterar varandra.

Innehåll

1.0 Inledning.....	1
2.0 Begreppsförklaring.....	2
3.0 Bakgrund.....	2
3.1 Läroplaner & politisk inverkan.....	2
3.2 Läroplan för gymnasieskolan 1970 & 1994.....	5
3.3 Historieämnets förändring från 1970–1994.....	6
4.0 Syfte och frågeställningar.....	8
5. Källmaterial.....	9
5.1 Metod & Urval.....	9
6. Teori.....	10
7. Tidigare forskning.....	12
8. Resultat.....	16
8.1 Hur har politiska beslut påverkat läroplanen för gymnasieskolan från 1970–1994?.....	16
8.1.1 Perioden 1970-1974.....	16
8.1.2 Perioden 1975–1981.....	18
8.1.3 Perioden 1982–1986.....	19
8.1.4 Perioden 1987–1990.....	21
8.1.5 Perioden 1991–1994.....	23
8.2 Hur har historieämnet förändrats utifrån 1970 läroplan och 1994 läroplan i inriktning mot gymnasieskolan.....	25
8.2.1 Lgy70.....	25
8.2.2 Lpf94.....	27
9.0 Analys & Diskussion.....	28
10.0 Avslutning.....	34
11.0 Käll och litteraturförteckning.....	38
11.1 Elektroniska källor.....	38
11.2 Litteratur.....	39

1.0 Inledning

Läroplanens historia är väldigt omfattande och diskuterande men vad är läroplanens syfte och varför har den tagit en bred plats inom politiken? Läroplanen styr undervisningsprocessen i skolan.

Läroplanen innehåller skolans uppdrag och värdegrund som gäller alla inom skolans ramar. En läroplan innehåller även kursplaner för olika ämnen men läroplanen har inte alltid sett ut som den gör idag.

Läroplanen har gått genom skildringar och omvandlingar. Läroplanen är en mäktig faktor som innefattar viktiga beståndsdelar. Just läroplanen för gymnasieskolan kom först under 1970, lgy70. Efter fyra år som ämneslärarstudent har jag läst, analyserat, tolkat och resonerat gymnasieskolans läroplan vilket har skapat ett stort intresse för mig.

Politiken i Sverige har haft stor inverkan på läroplanen, det går nästan att säga att läroplanen består av ett system av politiska idéer. Allt från politiska diskussioner, debatter, förslag, motioner, propositioner, forskningsgrupper och organisationer. Det är riksdagen och regeringen som bestämmer vad som ska undervisas och allt inom skolans ramar. Allt som regler, lagar, mål, innehåll, värderingar etcetera.

Det som intresserar mig och fångar min uppmärksamhet är frågan: Hur har politiska beslut påverkat läroplanen för gymnasieskolan? Och för att specificera sig och se hur denna påverkan kan ha förändrat ett visst ämne har jag valt att undersöka historieämnet. Detta eftersom orsaken till läroplanens förändring förknippas med hur omvärlden ser ut, det vill säga hur denna omvärld materiellt och symboliskt är organiserad. Det beror på hur människan reglerar det sociala livet och hur hon förstår och motiverar sin existens. På detta sätt organiserar omvärlden för lärande och läroplanen tar sin form. I denna uppsats kommer jag även att referera till läroplanen som LP.¹

¹ Ulf P. Lundgren, *Att organisera omvärlden- En introduktion till läroplansteori*. (Stockholm: Stockholm: LiberFörlag, 1983), s. 16.

2.0 Begreppsförklaring

I detta avsnitt har jag valt att förklara de begreppen som följer arbetet igenom. Detta görs för att underlätta för läsaren och öka tydligheten i studiens gång.

Betänkande och utlåtande: Betänkande betyder dokument som innehåller riksdagsutskottens förslag till riksdagsbeslutet som berör olika ärenden, utskottet lämnar dokument som utlåtande över till olika EU-förslag.²

Motion och proposition: Motion är ett förslag till ett beslut som framställs av riksdagsledamöter. Motioner anses vara ett motförslag till regeringens egna förslag (propositioner).³

3.0 Bakgrund

3.1 Läroplaner & politisk inverkan

Utvecklingen för svenska skolan omkring 1970-talet består av kontinuerliga förändringar såsom läroplaner, stabilitet, timplaner, ordning och stats bidragsbestämmelser. Under den tiden fick även regelstyrningen och ekonomiska resurser ett stort inflytande. Detta eftersom skolan börjar få alltmer nya uppgifter, anställde nya befattningshavare etcetera, allt med syfte mot skolans förbättring. Denna utveckling tog större plats i slutet av 1980-talet och början av 1990-talet.⁴

Skolans inre arbete (SIA) fungerade som en statlig skolutredning under åren 1970–1974 och bestod av analyser på skolans sätt att fungera och förslag som presenterades. Syftet med denna utredning var att lösa problematiken med lågpresterande elever och förbättra skolans miljö. Under 1976 kom utredningen med en proposition men som antogs två år senare av riksdagen, det vill säga under 1978 fattade riksdagen beslut.⁵ Målet var att regelstyrningen för skolväsendet inte var möjlig att utnyttja för de behövande resurserna på bästa sätt. Det behövdes och krävdes något annat: ”större lokal anpassning.”⁶ Därför infördes den nya decentraliseringsfilosofin som hävdade att:

* staten skulle fastställa mål och innehåll i skolan för att garantera en likvärdig utbildning för alla elever

* kommun- och inte längre staten- skulle ta på sig det direkta driftansvaret för den pedagogiska verksamheten

² Riksdagens, <https://www.riksdagen.se/sv/sa-funkar-riksdagen/arbetet-i-riksdagen/dokumenttyper-i-riksdagen/> (Hämtad 2022-11-19).

³ Hitta och läs riksdagsmotioner ”Vad är en motion?”, Tillgänglig: <https://riksdagsmotioner.dh.gu.se/vad-ar-en-motion/> (Hämtad 2022-12-01).

⁴ Gunnar Richardson, *Svensk utbildningshistoria: skola och samhälle förr och nu*. (Lund : Studentlitteratur, 2010), s. 159.

⁵ Richardson, 2010, s. 160.

⁶ Richardson, 2010, s. 159.

Amal
Självständigt arbete

* statsbidragssystemet skulle utformas så, att kommunerna skulle få större möjligheter att fritt disponera skolans resurser och därmed skapa önskvärda lokala variationer.⁷

Olika faktorer visar orsaker till att det har gått bättre för 1970-talets gymnasieskola än de tidigare årens gymnasieskolorna. Det infördes ett frivilligt skolsystem för ungdomar, ett skolsystem som var beroende av elevernas önskemål och arbetsmarknadens möjligheter och begränsningar. Det vill säga "anpassningsåtgärder" av elevernas behov var nödvändigt. 1970-talets skolsystem var även ett mer praktiskt och programinriktat utvecklingsarbete. Orsaken till att skolan möjliggjorde anpassningsåtgärder beror på 1970-talets allmänna lågkonjunktur som ställde krav på att ungdomar utan yrkesutbildning blivit allt mindre efterfrågade. Detta resulterade i ökande ungdomsarbetslöshet som statsmakten upplevde som väldigt problematiskt och försökte lösa detta genom att vidta åtgärder, som skulle ge alla meningsfull sysselsättning, det vill säga sysselsättningsgarantin.

Richardson förklarar vidare att den största förändringen under 1970-talets gymnasieskola är att alla ungdomar sökte sig till gymnasielinjer och specialkurser. Detta ledde till att gymnasieskolans utbildningar breddades och nya programlinjer infördes inom yrkesskolesektorn. Eftersom allt större uppmärksamhet krävdes och riktades mot skolan utifrån skolpolitiska företeelser, skolan och övriga insatser under 1970-talets gymnasieskola framstod den perioden särskilt intressant för att det var en tid av "återkommande utbildning".⁸ Vidare förtydligar Richardson att detta för att fler unga individer efter en viss tid i yrkesarbete bestämde sig för att slutföra avbrutna studier och ville gå vidare i utbildningstrappan. Utvecklingen visade alltså att återkommande utbildning hade blivit en verklighet för samhället vilket ledde till att det kom ett beslut under 1975 om en reformering av högskolan. Det skulle alltså vara en viktig princip och man vill öka möjligheterna för människorna till återkommande utbildning.

Under 1976 gjordes det en ny gymnasieutredning som pågick under fem år. Huvudförslaget som kom under 1981 handlade om att alla linjer skulle innehålla båda teoretiska och praktiska inslag. Detta för att alla elever skulle få både studie- och yrkesförberedelse. En sådan förändring som befrämjade gymnasieskolan både teoretiskt och praktiskt innebar en övergång till en ny strategi för skolans reformering.⁹

Under flera års skolutredning förekom en proposition under år 1991, en sammanförd reform av mer omfattande inslag för gymnasieskolan. I proposition framfördes "Växa med kunskaper- om

⁷ Richardson, 2010, s. 159.

⁸ Richardson, 2010, s. 189-190.

⁹ Richardson, 2010, s. 190-191.

gymnasieskolan och vuxenutbildningen”¹⁰ både principiella utgångspunkter och konkreta förslag till organisation, finansiering, ansvarsfördelning och innehåll för en reform. Det moderna välfärdssamhället ansåg att det var nödvändigt med ”Ett livslångt lärande och de enskilda människornas vilja att ständigt växa med kunskaper”.¹¹ Tanken var att sikta mot ett modernt samhälle och ”kunskapsexplosion” var en nödvändig del av det. Exempelvis det ska bli förändringar i arbetslivet, internationalisering och globala ansvaret. Den allmänna utbildningen ska ständigt anpassas till kunskapssamhällets framväxt, solida kärnkunskaper, världens kunskaper ska ständigt förändras och utvecklas etcetera.¹²

Regeringsförslaget som framkom under 1991 var starten på omfattande reformeringen av gymnasieskolan. I december 1993 fattade riksdagen beslut om ett reformerat betygssystem och läroplan. Beslutet var baserat på tre propositioner som fanns under 1991, 1992 och 1993, det innebar en rad nyheter berörande studieorganisationen, timplaner, läroplaner, samverkan med vuxenutbildningen och kommunernas ansvar. Den nya gymnasieskolan ersatte de gamla studievägarna som var i form av linjer och specialkurser. Den nya treåriga gymnasieskolan skulle i stället vara i första hand 16 nationella program dessutom specialutformade program och individuella program. Varje nationellt program skulle vara fastställt på regeringens mål. Beslutet kom att gälla första året på gymnasiet och programmen delades in i grenar: naturvetenskapsprogrammet - naturvetenskaplig gren och tekniska gren, det andra programmet är: samhällsvetenskapsprogrammet som består av ekonomisk gren, humanistisk gren och samhällsvetenskaplig gren. Beslutet kom även att gälla timplanerna, det vill säga en garanti för hur mycket tid varje elev får i de olika ämnena.¹³

En orsak till övergången från det gamla linjesystemet till program var strävan att skapa förutsättningar för succesiva förändringar och timplanerna skulle var en del av den förändringen. Syftet var att låta de minsta timplanenheterna formas av kurser, på detta sätt skulle man vinna flexibilitet och ökad samverkan med vuxenutbildningen.¹⁴ Vidare förklarar Richardson att programmen alltså ska ge en egen profil genom karaktärsämnen och regeringen beslutar om minsta antalet timmar i karaktärsämnen. De nio kärnämnen var svenska, engelska, naturkunskap, matematik, samhällskunskap, idrott och hälsa, estetiskt tillval, individuellt tillval och specialarbete.

Det viktigaste inslaget med 1991 års beslut var att klargöra vad som var kommunernas

¹⁰ Richardson, 2010, s. 191.

¹¹ Richardson, 2010, s. 191.

¹² Richardson, 2010, s. 191-192.

¹³ Richardson, 2010, s. 192-193.

¹⁴ Richardson, 2010, s. 193.

skyldigheter. Beslutet gällde att alla kommuner är skyldiga att erbjuda alla ungdomar ett allsidigt urval av de nationella programmen. Om den egna kommunen inte var kapabel till det, är det kommunens skyldighet att hitta en annan skola med en kommun som kan erbjuda ett allsidigt urval. De olika programmen och dess grenar ska anpassas till elevernas önskemål.¹⁵

Under 1990-talets reformering av frivilligt skolväsendet följde 1993 års gymnasiereform. Det handlade främst om riktlinjer för ett nytt betygssystem och en ny läroplan gemensamt för de skolor som ingår i det frivilliga skolväsendet. Efter detta fattade riksdagen beslut som regeringen offentliggjorde som den nya LP för de frivilliga skolformerna, det vill säga Lpf94. Syftet med den nya skolreformen var att underlätta förändringen till en mer "kursutformad gymnasieskola."¹⁶ Nämligen öka valfriheterna för eleverna, skapa större flexibilitet och bättre möjlighet att anpassa utbildningen efter det lokala arbetslivet. Det infördes även termen "gymnasiepoäng", som betyder att "tiden för gymnasiestudierna kan komma att variera."¹⁷ Richardson förklarar att alla ämnen och ämnesblock bestod av kurser, frågan om de aktuella kursplanerna beslutar regeringen eller Skolverket om hur själva uppdelningen i kurser och om kursplanerna som sedan ger kursens krav och mål. Varje kurs ska bedömas med ett mål -och kunskapsrelaterat betygssystem som drar gränsen vid godkänt, det vill säga en betygsskala som består av fyra grader: Icke godkänd, Godkänd, Väl godkänd och Mycket väl godkänd.

Under åren 1991–1993 sägs gymnasiereform har varit den största förändringen av den frivilliga skolan gjorts i Sverige. Detta eftersom reformen gällde skolformens struktur och innehåll, nytt betygssystem, styrningen av skolan i utbyte av central skolmyndighet, nya anställningsvillkor för skolpersonalen, kommunernas rätt att besluta om inrättandet av gymnasieskola. Denna tidsperiod bestod av mycket nytt och oprövat som sattes i praktiken och var helt plötslig att regeringen förordnade en utredning under våren 1994 de s.k. "Kommittén för gymnasieskolans utveckling".¹⁸

Perioden 1970 till 1990-talet anses vara i många avseenden som en avgörande epok eftersom det uppstod stora förändringar berörande ansvaret och styrningen för skolan, utveckling och förändring i skolan, skolans miljö, läroverket etcetera.¹⁹ Det går att beskriva läroverkets utveckling under 1900-talet som två delar. Den första är då efter ett drygt halvsekel utvecklades folkskolan och gymnasiet mot en självständig skolform som under 1970-talet sammanfördes med fackskolan och yrkesskolan.

¹⁵ Richardson, 2010, s. 193.

¹⁶ Richardson, 2010, s. 194.

¹⁷ Richardson, 2010, s. 194.

¹⁸ Richardson, 2010, s. 194.

¹⁹ Richardson, 2010, s. 140.

Frågor som har diskuterats ständigt under 1900-talet är hur gymnasiet ska alternativt vara 3-årigt respektive 4-årigt. Ett avgörande ståndpunkt som har lyfts fram är frågan om gymnasiets kursinnehåll, som har lett till en balans mellan önskemål om allmänbildande innehåll och kraven på specifika kunskaper i vissa ämnen som ska befrämja de studenter som väljer fortsatt utbildning i universitet eller högskola.²⁰

3.2 Läroplan för gymnasieskolan 1970 & 1994

Läroplanen för 1970 började gälla 1 juli 1971 och bestod av tre delar. Den första är allmän delen, den andra var supplementdelen samt den sista och tredje delen bestod av särskilda planeringssupplement. Dessa ändringar har även publicerats i skolöverstyrelsens författningssamling.²¹ Den första delen innehåller riktlinjer och mål, tim- och kursplaner och Sö:s allmänna föreskrifter och upplysningar som fattades av Kungl. Maj: t. Den andra delen innehåller kompletterande anvisningar och kommentarer. Den tredje s.k. planeringssupplement berör skilda linjer och ämnen. Det bestod av förslag som fungerar som hjälpmedel för undervisningar, planering av undervisningar och genomförande av det. Just den tredje delen finns för att ge rekommendationer, modeller och exempel. Dessa rekommendationer är självklart alternativa de finns även som redskap för hur undervisningen ska drivas.²²

Lgy70 reviderades under 1992 den här gången med en tydlig kommentar från regeringen som hävdar att denna läroplan ska börja gälla för utbildning som äger rum från läsåret 1992/93 tills en ny LP har skapats. Under 1994 formades en ny LP och var för de frivilliga skolformerna och gymnasieskolan, det vill säga Lpf94. Läroplanen för gymnasieskolan 1994 ersatte alltså lgy70. Lpf94 omfattade tydliga mål för utbildningen som helhet, programmål som anger speciella mål för respektive program. I Lpf94 framgick klart och tydligt att just denna läroplan är för speciella programmål för gymnasieskolans nationella program.²³

Det speciella med Lpf94 är att den ersatte kompletterande föreskrifter för Lgr80 för specialskolan. Dessa är grundläggande bestämmelser om specialskolan som finns i skollagen (1985:1100) och även i specialskolförordningen (1995:401). Regeringen och riksdagen anger grundläggande föreskrifter om värden, riktlinjer och mål genom Lpf94. Utöver det finns det kursplaner som är sammanflätade föreskrifter som formulerar statliga krav på utbildningen i olika

²⁰ Richardsson, 2010, s. 139.

²¹ Eva Lindmark, "Läroplaner efter 1970" <http://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:200383/FULLTEXT01.pdf> [hämtad 2021-10-10]. (2007, s. 7).

²² Lindmark 2007, s. 7.

²³ Lindmark, 2007, s. 7-8.

ämnen.²⁴

Sammanfattningsvis anses den ständiga förändringen och reformen av gymnasieskolan kan som reflexer av ett samhälle i snabb förändring med intentionen att anpassa skolan till ungdomar inför arbetsmarknaden. Dock hävdar vissa kritiker att det är brist på planmässighet eller "klåfingrighet" från den politiska sidan, kritiker hävdar även att det skolan först och främst hade behövt var arbetsro. Andra kritiker hävdar att "hela gymnasieskolan borde bli föremål för en samlad och rejäl utredning på det sättet som tidigare karakteriserat svensk reformpolitik och besparas dessa ständiga " 'småreformer' ".²⁵

3.3 Historieämnets förändring från 1970–1994

1970 LP för samtliga studievägar innehåller gemensamma mål och huvudmoment som är placerade i första delen som kallas för allmän del. I den andra delen, den s.k. supplementdelen gäller för skilda studievägar och ämnen som innehåller specifika föreskrifter. Det som går att säga här är att LP för 1965 är i stort sett identisk med 1970 års läroplan när det kommer till den allmänna delen och supplement delen.²⁶ Historieämnet mellan 1965 till och med 1970 är mer komplext och innehållsrik i jämförelse med 1981 som blev resultatet av en ny reviderad läroplan. I 1981 års läroplan står det att eleven ska lära sig skillnaden på olika drivkrafter som orsakade samhällsförändringar respektive tidsskeden ska betraktas som utgångspunkter i egna förutsättningar. Kommentarer som finns i LP förklarar överblick över gångna tidsskeden kan ta sin utgångspunkt i människor, idéer och miljöer som möjliggör ett flerperspektiv synvinkel på dagens läge men även vad framtiden kan erbjuda. I den reviderade kursplanen framstår historieämnet mer abstrakt och många kommentarer, det förklaras hur eleverna inom undervisningen kan gynnas av en annan modell än den kronologiska. Exempelvis " 'att jämföra företeelser och förändringar under olika tider och i olika delar av världen' ".²⁷ Det står även hur eleverna i undervisningen gynnas i den här reviderade kursplan till skillnad från förra som är mer kronologisk.²⁸

År 1981 reviderades års kursplanen och man siktade mer mot att utveckla elevens förmåga att självständigt formulera problem som i tur ger en öppenhet och potentiellt oändliga perspektiv. 1980-talets kursplan må vara en reviderad version av lgy70 dock står det inte något givet svar eller

²⁴ Lindmark, 2007, s. 14.

²⁵ Richardsson, 2010, s. 196.

²⁶ Helén Persson, *Historia i futurum: om progression i historia i läroböcker och styrdokument 1919-2012*. (Lunds: universitet, 2018), s. 121.

²⁷ Persson, 2018, s. 129.

²⁸ Persson, s. 129.

förklaring på varför det är bra att läsa historia i skolan förutom att eleverna ska lära sig förstå orsakssammanhang och självständigt formulera problem, som var mer självklart och tydligt i 1919 års undervisningsplan. Det som står i 1981 års version av Lgy70 är att i historieämnet ska eleven kunna utveckla förmågan att självständigt formulera problem och förstå orsakssammanhang.²⁹

I jämförelse med 1970 läroplan, den reviderade versionen i 1981 och 1994 inom historieämnet står det i Lpf94 att:

eleverna får en relativt ingående orientering om den tid som de lever i och om de politiska, ekonomiska och sociala krafter som är verksamma i den. Genom de internationella kontakternas växande betydelse blir sådana kunskaper i historiskt perspektiv ännu outhärligare än tidigare.³⁰

Detta var på grund av utvecklingen efter andra världskriget var väldigt snabb och revolutionerande och har på en och samma gång gripit hela jorden.³¹ I den reviderade versionen 1981 står det att:

Historieämnet skall ge eleverna ett vidgat och samlat perspektiv på samhällsutvecklingen fram till vår tid och därmed bidra till att förverkliga de övergripande målen för gymnasieskolans undervisning. Härigenom kan de lära sig att inse och förstå att historien alltid är närvarande då dagens och morgondagens värld formas, den värld de skall leva i och ha möjlighet att påverka.³²

Det centrala i den reviderade kursplanen var nutidsorienteringen som omfattade närhet och förflutna som ska erbjudas i historieundervisningen. Syftet med detta är att eleverna får tillfälle att bereda och uppleva kunskaper och färdigheter i historieämnet som är personliga. Detta leder till att eleven kan förstå sin bakgrund till förhållanden i närmaste omgivning bättre med kopplingar till samhällsutvecklingen som kan skapa en djupare mening hos eleven.³³

I 1994 läroplan syftar ämnet till att skapa både närhet till andra, samtida, kulturer och inte närhet i tid. Där relationen till det förflutna beskrivs mer distanserat med tidsepok och tidsrumsbegrepp såsom empati, historiemedvetande och historiskt sinne.³⁴

4.0 Syfte och frågeställningar

Både historieämnet och läroplanen är i konstant förändring. Det är stora skillnader mellan historieämnet idag och för några år sedan, inte bara hur själva historielektionen såg ut utan även politiska inverkan på LP. Politiska inverkan såsom vad ska undervisas inom historieämnet, mål,

²⁹ Persson, 2018, s. 130.

³⁰ Persson, 2018, s. 120.

³¹ Persson, 2018, s. 120.

³² Persson, 2018, s. 126.

³³ Persson, 2018, s. 126.

³⁴ Persson, 2018, s. 131.

innehåll, inom vilka program historieämnet finns, lärar- och elevrelationen, klassrumsmiljön och lärarna/personal etcetera. Det elever fick lära sig på historiektionerna förr skiljer sig från det elever får lära sig idag, exempelvis diskuterades antiken mer för några år sedan under historiektiorna. Målet med den här uppsatsen är att genomföra en undersökning om hur har politiska beslut påverkat LP för gymnasieskolan från 1970–1994. Dessutom förändringen av historieämnet från 1970 till 1994 i inriktning mot gymnasieskola, det vill säga skillnaden gällande historieämnet utifrån LP 1970 och LP 1994.

För att nå uppsatsens syfte skall jag granska och analysera politiska dokument samt jämföra Lgy70 och Lpf94. Målet med denna undersökning är att på ett generellt plan kunna förtydliga hur realiserad utbildningspolitiken i LP, det vill säga, att påvisa hur politiska beslut har påverkat läroplanen. Det genomförs alltså en allmän undersökning om olika påverkan utifrån politiska beslut, med andra ord inget specifikt område som ska utforskas utan det kommer vara på en allmän plan. Dessutom skall det även undersökas på en allmän plan om förändringar inom historieämnet utifrån läroplanen 1970 och 1994. En gemensam nämnare för de två olika undersökningsområde är årtalen och ifall jag kommer kunna se hur de politiska besluten kan vara orsaken för historieämnets förändring.

Följande frågeställningar skall fungera som en riktlinje för denna studie:

- Hur har politiska beslut påverkat läroplanen för gymnasieskolan från 1970–1994?
- Hur har historieämnet förändrats utifrån 1970 läroplan och 1994 läroplan i inriktning mot gymnasieskolan?

5. Källmaterial

För att besvara frågeställningarna har jag avgränsat källmaterialet genom att använda mig av läroplanen för gymnasieskolan 1970 och läroplanen för gymnasieskolan 1994. Jag kommer även använda mig av dokument som utlåtanden och betänkanden från åren 1970–1994 i riksdagens dokument och lagar. Dessa källmaterial är relaterat till undersökningens frågeställningar utifrån politiska beslut som i det här fallet är betänkande och utlåtande dokument.

5.1 Metod & Urval

Uppsatsen är baserad på kvalitativa undersökningar utifrån Lgy70, Lpf94 och politiska dokument såsom betänkande och utlåtande. Fördelen med kvalitativ metod är att den ger oss ökad förståelse genom att analysera vilket i sin tur besvarar frågeställningarna. Nackdelen med kvalitativ metod är

att det är en djupgående långprocess som ibland kräver tid och tålamod. Informationsinsamlingen sker utifrån granskning och litteraturforskning, där korrekt insamling av information och svar på frågeställningarna kräver även material från internet såsom artiklar och bibliografier. Detta kommer nog kontrolleras för att kunna användas som källa, med andra ord en trovärdig källa. Att systematiskt ifrågasätta källans innehåll, syfte och ursprung, dessutom om källan uppfyller studiens syfte. För att komma fram till vilka delar av historien som har förlorats från Lgy70 till Lpf94 krävs det en noggrann undersökning på båda Lgy70 och Lpf94.³⁵

Eftersom det är politiska dokument jag kommer använda mig av skall jag utföra en så kallad kvalitativ innehållsanalys där en samling av data har utförts och sedan analyserats, där efter leder detta till gynnsamma svar för studiens syfte. Det vill säga med relevant information om påverkan på gymnasieskolans läroplan utifrån politiska beslut. Dessutom förändringen i historieämnet från Lgy70 till Lpf94.³⁶

De dokumenten som är politiska beslut kallas för betänkande och utlåtande har delats in i fem olika perioder: 1970–1974, 1975-1981, 1982-1986, 1987-1990 och sista perioden är 1991-1994. Detta görs för att underlätta behandlingen av dokumenten och för att kunna få ett så strukturerat svar som möjligt på första frågeställningen. Den andra frågeställningen ska behandlas genom granskning, analys och tolkning av läroplanen för gymnasieskolan. De läroplaner som ska analyseras och tolkas är Lgy70 och Lpf94 som ställs mot varandra för att hitta likheter och skillnader. Således resulterar denna jämförelse till vilka delar av historien har förlorats och vilken typ av historia har tagit större plats utifrån läroplanen 1970 och läroplanen 1994 med inriktning mot gymnasiet. På samma sätt ska politiska dokument undersökas och granskas genom analys och tolkning utifrån åren 1970 till 1994.³⁷

På hemsidan "Riksdagen.se" i "dokument & lagar" används sökorden i den här studien "Läroplan för gymnasieskolan 1970" och "Läroplan för gymnasieskolan 1994". De valda betänkande och utlåtande omfattar oerhört mycket information och beslut som är kopplad till gymnasieskolan och LP. Dock kommer enbart det som är relevant för studien att lyftas fram i resultatdelen. Endast de dokument där två till tre av sökorden återfinns i relation till varandra är en del i studien. I vissa årtal kan det finnas flera olika dokument. Med syfte att anpassa mig till studiens sidantal skall jag enbart lyfta upp det dokument som berör två till tre ord av sökorden, "Läroplan för gymnasieskolan 1970" och "Läroplanen för gymnasieskolan 1994".

³⁵ Johannessen Arne & Tufte Christoffersen. *Introduktion till samhällsvetenskaplig metod*. (Liber: Stockholm AB, 2020), s. 69.

³⁶ Johannessen & Christoffersen, 2020, s. 85.

³⁷ Johannessen & Christoffersen, 2020 s. 85-86.

I vissa fall finns det dokument med benämningen endast betänkande. Detta ledde att jag kontaktade riksdagen som förklarade att termen betänkande och utlåtande har använts som synonymer. Dock har betänkande varit den benämning som använts mer förekommande när det gäller politiska beslut. Jag fick inte ett svar av riksdagen varför det är på detta vis och jag kunde inte heller hitta ett svar på varför det finns två olika benämningar.

6. Teori

Denna undersökning genomförs av analys och tolkas med hjälp av läroplansteori av Ulf P. Lundgren "Att organisera omvärlden- en introduktion till läroplansteori" (1983). För att nå målet med uppsatsen genomförs det en textanalys, det vill säga en noggrann granskning på de utvalda texterna såsom läroplaner, utlåtanden och betänkande. Detta eftersom det har samlats ett stort antal material, dokument och beslut från 1970–1994 samt Lgy70 och Lpf94. Det är en enklare strategi genom att utarbeta uppsatsen och komponerar uppsatsens syfte. Detta kräver en mer detaljinriktad och djupgrävning inom kontexten och innehållet i de olika materialen. Följaktligen utgår jag utifrån kvalitativ metod där det ingår olika typer av textanalys och texttolkningar som sedan i sin tur besvarar frågeställningar och sammanställer uppsatsen.³⁸

Enligt Ulf P. Lundgren är all utbildning en artificiell process som han förtydligar att skapande av utbildning har olika syften, innehåll och metodik. Detta är en form av utbildningsprocess och för att kunna förändra utbildningsprocessen krävs det kunskaper om hur utbildningen styrs och kontrolleras. Lundgren menar att till exempel självklart kan politisk handlade och beslut förändra utbildningen men för att detta ska ske krävs det också en verklighetsuppfattning likaväl som mål för att beslut ska fattas. På detta sätt passar läroplansteori för denna undersökning då enligt Lundgren förstås läroplansteori som ett sätt att utveckla kunskapen om hur utbildningsprocessens mål, innehåll och metodik fattas eller formas i ett visst samhälle och kultur.³⁹

Läroplansteori är ett tillvägagångssätt för denna uppsats eftersom det ger oss uppfattningen om orsaker till varför ett samhälle eller kultur förändras och detta har att göra med att varje generation och samhällsmedlemmar uppfostras och utbildas på just ett visst sätt. Det vill säga att barn och ungdomar införskaffar kunskaper om värderingar, sociala regler och omvärlden, alltså att de får en förståelse om sin omgivning och kan hantera den. Enligt Lundgren så är det på detta vis som barn och ungdomar lär sig självkontroll. Om vi tittar utifrån ett historiskt perspektiv på vilken kunskap och på

³⁸ Johannessen & Christoffersen, 2020, s. 69.

³⁹ Lundgren, 1983, s. 20.

vilket sätt kunskap undervisades i olika skolor ser det väldigt annorlunda ut, detta eftersom omvärlden har sett olika ut inom olika tidsperioder. På vilket sätt omvärlden materiellt och symboliskt är organiserad kan i en historisk kontext förstås utifrån hur man ordnar skydd, hur man reglerar det sociala livet och hur man förklarar och motiverar sin existens.⁴⁰

Läroplansteorins första fråga är: "Hur kan vi organisera vårt vetande, så att vi kan lära ut?"⁴¹

Läroplansteori är en bestämning på frågor som: vad kan vi veta och vad är värt att veta?

Läroplansteori svarar även på frågan hur omvärlden skall organiseras för lärande. Beskrivningen av läroplansteori måste därmed bli en framställning som uppmärksammar inte enbart pedagogiken men också naturvetenskap, kulturhistoria, ekonomisk historia och så vidare.⁴²

Begreppet "läroplan" är förknippat med styrning av uppfostran, undervisning och utbildning. Utbildningens syfte eller läroplan är inte uppbyggd enbart av ideologiska dokument utan mer av vad som direkt i det omgivande samhället definieras som vetande. Till exempel kan en utbildning gestaltas i en bestämd kultur som är förknippad med utformningen av den ekonomiska och sociala strukturen. Det vill säga att utbildningen är anpassat till ett ekonomiskt, socialt och kulturellt stabilt samhälle.⁴³

Enligt Lundgren så kan vi urskilja tre nivåer i en läroplan. Den första nivå handlar om hur värderingar, kunskaper och erfarenheter väljs ut och organiseras. Här besvaras frågan: "Varför uppfattas en viss kunskap som mer väsentlig att undervisas om än en annan?"⁴⁴ Den första nivån berör även hur den historiska utvecklingen påverkar uppfattningar och beslut om läroplanens innehåll, syfte och funktion. Med andra ord hur olika ideologier om utbildning, hur dessa styr, formar och kontrollerar utbildningens mål, innehåll och metodik.⁴⁵ På detta sätt kan jag utifrån första nivån tolka om politiska påverkan gällande läroplanerna kommer från historiska utvecklingar som påverkar de olika uppfattningarna om läroplanernas innehåll, funktion och syfte. Till exempel att beslut som har uppfattats av politiken som påverkar LP gestaltas i en bestämd kultur som är anpassat till ett ekonomiskt eller kulturell situation. Exempelvis kan det resultera i att det under en viss period visat att det har lyfts mycket om ekonomi och arbetslösheten i läroplanen som måste läras ut i skolan och detta är anpassat efter arbetslösheten som uppenbarade sig 1993 i Sverige.

Den andra nivån handlar om frågor som berör styrandet av en utbildning. Det vill säga hur en

⁴⁰ Lundgren, 1983, s. 15.

⁴¹ Lundgren, 1983, s. 16.

⁴² Lundgren, 1983, s. 16.

⁴³ Lundgren, 1983, s. 16-18.

⁴⁴ Lundgren, 1983, s. 21.

⁴⁵ Lundgren, 1983, s. 21-22.

läroplan utvecklas konkret. Det som behandlas här är besluts – och kontrollprocesserna när ett konkret styrinstrument för utbildningen skapas. Här behandlas även hur forskning och utvecklingsarbete inom pedagogik och utbildning påverkar det konkreta utformandet av utbildningen. Den andra nivån kan ge oss tolkningar om hur de olika forskningarna inom utbildning har konkret hjälpt till att fatta olika beslut om läroplanerna. Till exempel utbildningsutredningar, forskningar, utvecklingsarbete som SÖ, SIA-utredningen, Socialstyrelsen, motioner, förslag och så vidare.

Den sista och tredje nivån inriktar sig på frågor kring hur en konkret läroplan och ett konkret läromedel styr den faktiska undervisningsprocessen, med andra ord hur en läroplan styr undervisningen. Det berör även hur socialiseras eleverna utifrån en bestämd läroplan. Här behandlas alltså frågor kring hur en viss läroplan tar gestalt i en undervisningsprocess och hur denna process leder till olika typer av inläring och socialisation.⁴⁶ Självklart behandlar de olika politiska dokumenten frågor kring hur en läroplan skall styra undervisningen. Till exempel om det finns bestämda antal timmar, specifika och obligatoriska kurser eller program.

7. Tidigare forskning

I detta avsnitt kommer jag lyfta upp endast två författare med tidigare forskning. Självklart finns det gott om tidigare forskning som berör liknande faktorer som denna studie. Jag har dock valt att avgränsa uppsatsen till endast Hans Albin Larssons och Heléne Perssons avhandling. Detta för att anpassa mig till studiens sidantal men även för att jag anser att dessa två forskningar kommer vara mest relevant till studiens del, därav kommer detta att gynna mig vid besvarande av frågeställningarna och uppfylla studiens syfte.

Det genomfördes en granskning på de litteratur som är relevant för denna uppsats. *Barnet kastades ut med badvattnet: historien om hur skolans historieundervisning närmast blev historia*, skriven av Hans Albin Larsson (2001). Larsson är en professor i historia och utbildningsvetenskap samt en svensk historiker och didaktiker. Historikern Larssons avhandling går att förknippa med min undersökning och anses relevant för forskningsfältet, därför kommer jag använda mig av Larssons avhandling i analysdelen genom att se och jämföra om hans resultat stämmer överens med min. Jag kommer även att använda mig av Heléne Persson doktorsavhandling *Historia i futurum Progression i historia i styrdokument och läroböcker 1919-2012* (2018). Denna doktorsavhandling ligger nära till

⁴⁶ Lundgren, 1983, s. 22.

uppsatsen och anses vara relevant för uppsatsens syfte.

Historikern Hans Albin Larsson förklarar att under 1970 innebar skolformerna en tydlig utveckling mot enhetlighet, styrmedlen var läroplan, timplaner och den offentliga skolan uniformerades. Undervisningsinnehållet anpassades till det moderna demokratiska samhällets krav, även arbetsformerna förändrades till mer grupporienterade. Det framfördes även en anpassning efter elevens erfarenheter och intressen.⁴⁷

Fram till slutet av 1960-talet dominerades historieundervisningen av politiska historien. Senare under 1900-talet började de positivistiska objektivitetsbegreppen och sanningsbegreppen kritiserats och i stället grundades en mer relativistisk historiesyn. Detta innebar att teoribildningen centraliserades alltmer i samband med tolkningar av det förflutna, källkritiken gick från sökande efter att underbygga positivistiska regelsystem till underbyggande av tolkningar.⁴⁸

Under 1970 upplevde några forskare att historieundervisningen som en identitetskris för den egna disciplinen och för övriga allmänheten. Detta gav i sin tur resultat av att historievetenskapen expanderade och utvecklades utifrån flera discipliner såsom idéhistoria, demografisk historia, kvinnohistoria, ekonomisk historia etcetera.⁴⁹

Larsson förklarar att det var med Lgy70 som historieämnet började framhävas i skolan. Exempelvis i musiklinjen och sociallinjen läste eleverna i första årskursen tre veckotimmar historia, i den andra årskursen enbart två timmar. På den tredje årskursen fanns historia enbart på humanistisk och samhällsvetenskaplig linje med fem timmar på vardera linjen. I tredje årskursen hade dessa linjer fem historietimmar däremot läste eleverna på teknisk och ekonomisk linje 4 timmar. Inom den naturvetenskapliga linjen kunde eleverna välja mellan fyra och sex timmar historia.⁵⁰

Hans Albin Larsson lyfter vidare upp att propositionens förslag som togs av riksdagen 1991 sammanfattades till en ny läroplan för gymnasieskola. I februari 1992 utfärdade regeringen den nya läroplanen för de frivilliga skolformerna, det vill säga Lpf94. Den nya LP införde stora förändringar såsom kommunens skyldighet att erbjuda ungdomar gymnasieutbildning efter grundskolan.⁵¹ Historikern Larsson lyfter även upp att i Lpf94 var historieämnet endast obligatorisk inom estetiska, samhällsvetenskapliga och naturvetenskapliga programmen. I det samhällsvetenskapliga programmet undervisades elever med 190 timmars historia medan de ekonomiska och naturvetenskapliga

⁴⁷ Hans Albin Larsson, *Barnet kastades ut med badvattnet: historien om hur skolans historieundervisning närmast blev historia*, (Historielärarnas fören., Bromma, 2001), s. 26.

⁴⁸ Larsson, 2001, s. 21.

⁴⁹ Larsson, 2001, s. 22.

⁵⁰ Larsson, 2001, s. 46.

⁵¹ Larsson, 2001, s. 31.

programmen hade historia i 80 timmar. Sammanfattningsvis kan man konstatera att en radikal minskning av historiektioner har skett. Detta är självklart beroende på vilken linje man tittar på men generellt så har historieämnets undervisning minskat alltmer med tiden.⁵²

Det går att sammanfatta det här genom att säga att Hans Albin Larsson (2001) kommer fram till att historieämnets förändring inom gymnasieskolan berörde timplanen mer och i vilket program historia skulle undervisas. Den stora förändringen är historieämnets undervisning slutade vara baserad på samhällskunskap. Det går även att säga att perioden 1970 fram till 1994 handlade om oerhört många debatter, motioner, förslag och propositioner och mindre förändring i praktiken vad gäller historieämnet, med andra ord så har historieämnet varit en "levande debatt".⁵³

Historieämnet har alltså under den perioden varit konstant diskuterande och historieämnets stora förändring skedde under 1997 och alltmer under 1999. Detta eftersom flera forskare involverades och uppmärksammade minskningen av historieämnet och lyfte upp "levande historia"⁵⁴ och att historiekunskapen kan ge individen förståelsen av nuet.⁵⁵

Heléne Persson lyfter upp att läroplanen 1970 inom historieundervisningen handlar målet om att "vidga och fördjupa kunskaperna om väsentliga epoker och förlopp".⁵⁶ Eleven skall även införskaffa sig överblick om hur det samtida samhället, levnadsförhållanden och kultur har utvecklats dessutom skall eleven utveckla även sin källkritiska förmåga. Persson hävdar att lgy70 beskriver de olika tidsepokerna som ska undervisas om, och ju längre fram man kommer i tiden desto mer framhävs tydligt det globala perspektivet.⁵⁷ Historieämnet i lgy70 omfattar utomeuropeiska områden, globala perspektiv, konstens, kyrkans, litteraturens och musikens historia. Dock beskriver Persson det som "enkel historia utan annan komplexitet".⁵⁸ Innehållet anges mer på en abstrakt nivå utan aktörer eller komplikationer. Persson beskriver alltså "historien ligger där den ligger", det vill säga bara som kunskap om olika tidsperioder, händelseförlopp, utvecklingslinjer, kultur- och levnadsförhållanden.⁵⁹

Läroplanen 1994 i historieämnet beskriver att undervisningen ska sträva efter att eleverna förstår och inser alla tolkningar av historiska förlopp är föränderliga och tidsbundna. Lpf94 siktar mer mot begrepp än aktörer, det vill säga fokus hamnar på kön, klass, konflikt, demokrati, makt, etnocentrism

⁵² Larsson, 2001, s. 47-48.

⁵³ Larsson, 2001, s. 63.

⁵⁴ Larsson, 2001, s. 64.

⁵⁵ Larsson, 2001, s. 64.

⁵⁶ Persson, 2018, s. 121.

⁵⁷ Persson, 2018, s. 121.

⁵⁸ Persson, 2018, 123.

⁵⁹ Persson, 2018, s.123.

etcetera. Här avgörs och bestäms stoffet utifrån begreppen som sedan kan ett kunskapsområde struktureras.⁶⁰

All historiska görs utifrån olika perspektiv till exempel att "synen på det som driver historien framåt varierar och människor tolkar skeendet ur sina olika perspektiv och värderingar. Därutöver sker det hela tiden förskjutningar i perspektiven. Nya perspektiv aktualiseras hela tiden av nya händelser och samhällsproblem".⁶¹ Persson förtydligar att 1994 årsläroplan syftar historieämnet till att eleverna förstår sin placering i tiden och kommer nära egna kulturen och främmande kulturer. Eleverna skall även få kännedom om det historiska arvets betydelse för identiteten och anamma sig både kulturell identitet och en gemensam referensram.⁶²

Persson lyfter upp en rad olika punkter som bidrar med bevis för hennes förståelse av historieämnets förändring utifrån lgy70 och lpf94:

- att eleverna utvecklar en rad olika färdigheter;
- att historien används som verktyg för förståelsen av andra ämnen;
- perspektiv, tolkningar och komplexitet;
- att eleverna utvecklar förståelse för händelser i nutiden och människor från andra kulturer;
- att eleverna utvecklar beredskap för framtiden.⁶³

Heléne Perssons doktorsavhandling ligger nära min undersökning och kan komma att uppfylla studiens syfte samt besvara studiens frågeställningar, därför kommer jag lyfta upp Perssons resultat i min analys och undersökningsdel. Målet är att förtydliga uppsatsens syfte och titta ifall jag kan dra liknande slutsatser eller om jag hittar något nytt som inte finns med i Perssons avhandling. Jag kommer alltså ta de delar som är relevanta till den här undersökningen och sedan försöka hitta skillnader samt likheter med Perssons doktorsavhandling.

8. Resultat

8.1 Hur har politiska beslut påverkat läroplanen för gymnasieskolan från 1970–1994?

8.1.1 Perioden 1970-1974

I detta avsnitt analyseras frågeställningar till denna studie med hjälp av granskning och tolkning av politiska dokument som är betänkande och utlåtande. Strukturen i resultatdelen görs genom att perioden är indelad, se metod delen. Detta beror helt enkelt på antal dokument som framtas för

⁶⁰ Persson, 2018, s. 131.

⁶¹ Persson, 2018, s. 131.

⁶² Persson, 2018, s. 143.

⁶³ Persson 2018, s. 143.

vardera år, dessutom sitter vissa dokument ihop som kan beröra två år samtidigt. Den andra frågeställningen för den här studien undersöks utifrån läroplanerna Lgy70 och Lpf94. Detta görs för att underlätta bearbetningen av materialen och för att förenkla för läsaren uppfattningen av undersökningsprocessen. Det insamlade informationen anges med ett allmänt perspektiv av politiska påverkan på läroplanerna. Jag kommer alltså inte ange ett specifikt område utan det kommer beröra generellt olika beslut och påverkan från det politiska hållet.

Det första dokumentet sökningen visar på "Läroplan för gymnasieskolan 1970" är betänkande och utlåtande från 1970 till 1974. Sammanlagt finns det 21 dokument när sökningen görs på "Läroplan för gymnasieskolan 1970" och 0 dokument på sökningen "Läroplan för gymnasieskolan 1994". Detta förklarar att diskussioner för LP 1994 hade inte börjat ännu.

Sammanlagt finns det fem olika dokument för året 1972 och endast betänkande. Som tidigare nämnt kommer endast dokument som innehåller två till tre av sökorden att behandlas vilket i det här fallet är Betänkande 1972:UbU45. I det betänkande beskrivs allt från SIA utredningen, ändring av läroplanen för gymnasieskolans linjer som berör biologiundervisningen och miljön med lägst 10 undervisningstimmar per läsår i varje årskurs. Dokumentet innehåller även systematiseringen av studieplan för konsumentundervisningen, ändring av läroplanen med syfte att eleverna försäkras kontinuerlig undervisning i hemkunskap under hela skoltiden, tekniska linjen ska omarbetas, de direkta yrkesinriktade studierna på gymnasieskolan etcetera.⁶⁴

I samma dokument omdiskuteras motionerna och förslagen under enskild rubrik "Gymnasieskolan" från sida 9–14. Dokumentet innehåller tydliga rubriker som vägleder läsaren direkt. I dokumentet beskrivs utskottets beslut om att det saknas tillräckligt många underlag för att övervägande av förändringar på gymnasieskolans organisation och struktur.⁶⁵ Det beskrivs att "med hänvisning härtill och till vad som i övrigt anförts i ärendet avstyrker utskottet bifall till de ifrågavarande yrkandena i motionerna 1972:690, 1972:1106 och 1972:1137."⁶⁶

Resten av betänkande 1972: UbU45 åtgärder som föreslås för gymnasieskolan är ökande tidslinjer, det ska ses över för ämnet svenska som yrkesinriktad linje i kursplanen, gymnasieskolans yrkesundervisning och flera lösningar diskuteras längre ned i dokumentet.⁶⁷

För året 1973 med sökning på "Läroplan för gymnasieskolan 1970" finns det sammanlagt sju olika

⁶⁴ Betänkande 1972: UbU45, s. 1-3. Tillgänglig: <https://data.riksdagen.se/fil/BEAAEE30-DC8B-4675-A921-7344CEA06A72> (hämtad 2022-11-08).

⁶⁵ Betänkande 1972: UbU45, s. 9-10. Tillgänglig: <https://data.riksdagen.se/fil/BEAAEE30-DC8B-4675-A921-7344CEA06A72> (hämtad 2022-11-08).

⁶⁶ Betänkande 1972: UbU45, s. 10. Tillgänglig: <https://data.riksdagen.se/fil/BEAAEE30-DC8B-4675-A921-7344CEA06A72> (hämtad 2022-11-08).

dokument. Dock för att begränsa arbetet för studiens sidantal har jag valt att bearbeta de dokument som berör alla tre sökord "Läroplan för gymnasieskolan 1970" som i det här fallet är endast två dokument. Det första dokumentet är betänkande 1973: UbU5 som berör propositionen 1973:1 för budgetåret 1973/74 till gymnasieskolan. I det dokumentet diskuteras två olika motioner som berör målmäns frihet att välja andra skolor för sina barn än dem som drivs av stat och kommun och riksdagens åtgärder med syfte att trygga enskilda skolors fortsatta existens och utvecklingsmöjligheter.⁶⁸

I samma dokument lyfts SIA- utredningen som förväntas komma med förslag nästa år, med syfte att förbättra skolans inre arbete och läroplaner. I dokumentet lyfts även upp stödundervisning för invandrarelever i gymnasieskolan. Det innehåller även väldigt omfattande information om ekonomin och budgetåret 1973/74.⁶⁹

Det andra dokumentet är betänkande 1973: UbU47 som berör motioner som översyn av språkutbildningen på tre- och fyraåriga linjerna i gymnasieskolan, begäran om en förändring av timplanen för gymnasieskolan på vårdlinje, religionsundervisningen genom att försäkra att kristendomen har central ställning i undervisningen, en bättre och säkrare arbetsplats för arbetsmiljöfrågorna inom hela utbildningsområdet, förbättring av skolans undervisning, skolans miljö, läromedel etcetera.⁷⁰ Längre ner i samma dokument finns det en tabell som visar antal veckotimmar de olika linjerna ska ha i gymnasieskolan.⁷¹

Dokumentet omfattar alla frågor som berör gymnasieskolan såsom familjerätten, veckotimmar, religionsundervisning, sexualundervisning, gamla motioner och förslag, förändring och förbättring av de olika linjerna såsom tid, läromedel och mål etcetera.⁷²

För året 1974 får jag upp sammanlagt fyra olika betänkande dock ingen av dokument innehåller sökorden som studien är baserad på. Dessa dokument kommer inte att behandlas eftersom det inte gynnar uppsatsens syfte. Vidare kommer perioden 1975–1981 att diskuteras.

⁶⁷ Betänkande, 1972: UbU45. Tillgänglig: <https://data.riksdagen.se/fil/BEAAEE30-DC8B-4675-A921-7344CEA06A72> (hämtad 2022-11-08).

⁶⁸ Betänkande 1973: UbU5, s. 1. Tillgänglig: <https://data.riksdagen.se/fil/D8455D20-5BFA-41C0-B098-5135AEC2EEF7> (hämtad 2022-11-08).

⁶⁹ Betänkande 1973: UbU5, s. 18-20. Tillgänglig: <https://data.riksdagen.se/fil/D8455D20-5BFA-41C0-B098-5135AEC2EEF7> (hämtad 2022-11-08).

⁷⁰ Betänkande 1973: UbU5, s. 1-2. Tillgänglig: <https://data.riksdagen.se/fil/7AE96FC8-DB86-4124-A9F7-A1EF1E47088C> [Hämtad 2022-11-08].

⁷¹ Betänkande 1973: UbU47, s. 4. Tillgänglig: <https://data.riksdagen.se/fil/7AE96FC8-DB86-4124-A9F7-A1EF1E47088C> [Hämtad 2022-11-08].

⁷² Betänkande 1973: UbU47. Tillgänglig: <https://data.riksdagen.se/fil/7AE96FC8-DB86-4124-A9F7-A1EF1E47088C> [Hämtad 2022-11-08].

8.1.2 Perioden 1975–1981

För perioden 1975–1981 finns det sammanlagt sex olika dokument som är betänkande som berör LP för gymnasieskolan 1970 och 0 dokument för sökningen på LP för gymnasieskolan 1994. Även här kan det uppfattas som att inga diskussioner eller förslag har lyfts fram inför LP 1994. Genom att anpassa arbetet till studiens avgränsningar det första och enda relevanta dokumentet som behandlas är betänkande 1976/77: UbU17. Det första som står i dokumentet är "Bidrag till driften av gymnasieskolor."⁷³ Detta står i fetstil text som tydligt beskriver det som har diskuterats. Det står att riksdagen har föreslagit bemyndiga regeringen att vidta åtgärder som behövs för fortsatt avveckling av Ingemundskolan, bidrag till driften av gymnasieskolor för budgetåret 1977/78, olika utbildningars utveckling, andra budgetpropositioner och så vidare.⁷⁴

I samma dokument under rubriken "Utskottet"⁷⁵ står det vad regeringen har beräknat för budgetåret 1977/78 och att regeringen räknar korta specialkurser på gymnasieskolan med flera intagningskapacitet årselever. Betänkande 1976/77: UbU17 behandlar även frågor som berör utbildningsåtgärder för arbetslösa ungdomar mellan åldern 16–19 som anses mindre presterade för nuvarande utbildningsutbud. Regeringen beslutar att det anordnas "Arbetsliv och utbildning"⁷⁶ kurs. Regeringen fattar även beslut om att ungdomar som är 16 år och har minst 6 månaders arbetslivserfarenhet under vissa förutsättningar skall antagas till särskild yrkesinriktad kurs inom kommunal vuxenutbildning. Vilket stimulerar många fler ungdomar som inte går vidare till gymnasieskolan.⁷⁷

I dokumentet nämns flera förslag med syfte att förbättra gymnasieskolan såsom "modifierad intagning"⁷⁸ som innebär att elever som söker till gymnasieskolan med betyg från nionde hösttermin och i vårterminen årskurs 9 får ett preliminärt antagningsbesked.⁷⁹ Det lyfts även upp utbredning av musiklinje som staten är skyldig till att erbjuda resurser för musikundervisning.⁸⁰ I betänkande

⁷³ Betänkande 1976/77: UbU17, s. 1. Tillgänglig: <https://data.riksdagen.se/fil/8DE3AE20-9998-4BA7-9B29-A523FAEB8F81> (Hämtad 2022-11-08).

⁷⁴ Betänkande 1976/77: UbU17, s. 1-2. Tillgänglig: <https://data.riksdagen.se/fil/8DE3AE20-9998-4BA7-9B29-A523FAEB8F81> (Hämtad 2022-11-08).

⁷⁵ Betänkande 1976/77: UbU17, s.4. Tillgänglig: <https://data.riksdagen.se/fil/8DE3AE20-9998-4BA7-9B29-A523FAEB8F81> (Hämtad 2022-11-08).

⁷⁶ Betänkande 1976/77: UbU17, s. 6. Tillgänglig: <https://data.riksdagen.se/fil/8DE3AE20-9998-4BA7-9B29-A523FAEB8F81> (Hämtad 2022-11-08).

⁷⁷ Betänkande 1976/77: UbU17, s. 4-6. Tillgänglig: <https://data.riksdagen.se/fil/8DE3AE20-9998-4BA7-9B29-A523FAEB8F81> (Hämtad 2022-11-08).

⁷⁸ Betänkande 1976/77: UbU17, s. 7. Tillgänglig: <https://data.riksdagen.se/fil/8DE3AE20-9998-4BA7-9B29-A523FAEB8F81> (Hämtad 2022-11-08).

⁷⁹ Betänkande 1976/77: UbU17, s. 7. Tillgänglig: <https://data.riksdagen.se/fil/8DE3AE20-9998-4BA7-9B29-A523FAEB8F81> (Hämtad 2022-11-08).

1976/77: UbU17 förklaras även hur politiken har påverkat linjerna på gymnasieskolan såsom att införa vårdlinjen under 1971, elitidrott, maskinförarutbildning etcetera.⁸¹ Detta sammanfattar att regeringen och utskottet avgör vad som sker inom skolan och skolmiljön, de har stort inflytande på nästan allt som berör gymnasieskolan. I dokumentet står det även att målet med all gymnasiala beslut som fattat i riksdagen är för att alla ungdomar skall erbjudas arbete, praktik eller utbildning.⁸²

8.1.3 Perioden 1982–1986

Under åren 1982–1986 finns det sammanlagt 10 olika betänkande med sökning "Läroplan för gymnasieskolan 1970". För sökningen på "Läroplan för gymnasieskolan 1994" är det 0 träffar, det vill säga inga pågående diskussioner eller planer inför en ny läroplan. För att anpassa studiens avgränsningar ska två dokument behandlas som berör direkt två av sökorden. Det första är Betänkande 1982/83: UbU5 och andra dokumentet Betänkande 1985/86: UbU6.

I betänkande 1982/83: UbU5 nämns först 22 motioner som kommer att diskuteras och fattas beslut om. Det som centraliseras i dokumentet är främst gymnasial lärlingsutbildning och hantverkslinjen.⁸³ Det beskrivs att "gymnasial lärlingsutbildning innebär att den som är anställd hos ett företag även är elev i gymnasieskolan. Företaget eller institutionen åtar sig att ge den anställda yrkesutbildning enligt kursplan som skolstyrelsen fastställer efter samråd med företaget eller institutionen."⁸⁴ De hävdar även att åtgärda resurser för hantverkslinjen efter det är nödvändigt att bevara hantverkstraditionen som motion 1981/82:274. Vilket utskottet håller med om och redovisar detta vidare. Det leder till att regeringen beslutar om att lokalt arbetsmarknadsanknutna specialkurser ska verka för att bevara och utveckla hantverksutbildning.⁸⁵

I dokumentet står det även att regeringen eller ledamöter av riksdagen belyser att det är nödvändigt med förändringar i gymnasieskolans läroplan som är riksdagens utbildningsutskotts uppgift att bereda dessa ärenden. Men utskottet väljer att inte ansluta sig till förslaget, det vill säga de vill inte medverka i läroplanens utformning vilket gör att riksdagen avslår yrkandet i denna del.⁸⁶

⁸⁰ Betänkande 1976/77: UbU17, s. 9. Tillgänglig: <https://data.riksdagen.se/fil/8DE3AE20-9998-4BA7-9B29-A523FAEB8F81> (Hämtad 2022-11-08).

⁸¹ Betänkande 1976/77: UbU17, s. 9 Tillgänglig: <https://data.riksdagen.se/fil/8DE3AE20-9998-4BA7-9B29-A523FAEB8F81> (Hämtad 2022-11-08).

⁸² Betänkande 1976/77: UbU17, s. 16. Tillgänglig: <https://data.riksdagen.se/fil/8DE3AE20-9998-4BA7-9B29-A523FAEB8F81> (Hämtad 2022-11-08).

⁸³ Betänkande 1982/83: UbU5, s. 1-4. Tillgänglig: <https://data.riksdagen.se/fil/E03E6D17-7670-4A75-9E1F-EE6DEF4101FF> (Hämtad 2022-11-08).

⁸⁴ Betänkande 1982/83: UbU5, s. 4. Tillgänglig: <https://data.riksdagen.se/fil/E03E6D17-7670-4A75-9E1F-EE6DEF4101FF> (Hämtad 2022-11-08).

⁸⁵ Betänkande 1982/83: UbU5, s. 4-5. Tillgänglig: <https://data.riksdagen.se/fil/E03E6D17-7670-4A75-9E1F-EE6DEF4101FF> (Hämtad 2022-11-08).

Vidare beskrivs antal förslag och motioner som utskottet fattar beslut om. Till exempel hantverksutbildning, kurser för lantbruksutbildningen, tvååriga yrkesinriktade linjerna, bestämmelser över gymnasieskolans timplaner, funktionsnedsatta elevers behov, undervisning i datateknik etcetera.⁸⁷

Betänkande 1985/86: UbU6 är lite annorlunda i innehållet då den börjar med en rad propositioner i stället för motioner som det har gjort i andra dokument. I propositionerna föreslås en ny skollag där särskolcheferna inte längre ska ha statligt reglerade anställningar, ledamöter och suppleanter i länskolnämnden inte väljs av landsting eller kommunfullmäktige och så vidare.⁸⁸

Den nya skollagen innehåller viktiga bestämmelser om särskolan till skillnad från förra skollagen och elever i gymnasieskolan skall inte längre vara skyldiga att genomgå hälsokontroll.⁸⁹ Vidare i dokumentet står regeringens förslag och motionärernas förslag som jämförs med varandra. Regeringen har alltså fattat beslut utifrån motionerna dock på ett reformerat sätt.⁹⁰ Exempelvis hävdar motionärerna att:

Avgifter får inte tas för ansökan till gymnasieskolan. Utbildningen skall vara kostnadsfri för eleverna. Dessa skall utan kostnad ha tillgång till *skolmåltider motsvarande minst 1/3 av dagens näringsbehov*, böcker, skrivmaterial,⁹¹

Regeringen fattar beslut om att:

Avgifter får inte tas ut för ansökan till gymnasieskolan, Utbildningen skall vara kostnadsfri för eleverna. Dessa skall utan kostnad ha tillgång till böcker, skrivmaterial, verktyg och andra därmed jämförliga hjälpmedel som behövs för utbildningen. *Huvudmannen får dock besluta att eleverna skall hålla sig med egna sådana hjälpmedel.* I verksamheten får också förekomma enstaka inslag som kan föranleda en obetydlig kostnad för eleverna *i något annat avseende.*⁹²

⁸⁶ Betänkande 1982/83: UbU5, s. 8. Tillgänglig: <https://data.riksdagen.se/fil/E03E6D17-7670-4A75-9E1F-EE6DEF4101FF> (hämtad 2022-11-08).

⁸⁷ Betänkande, 1982/83: UbU5, s. 9-13. Tillgänglig: <https://data.riksdagen.se/fil/E03E6D17-7670-4A75-9E1F-EE6DEF4101FF> (hämtad 2022-11-08).

⁸⁸ Betänkande 1985/86: UbU6, s. 1, Tillgänglig: <https://data.riksdagen.se/fil/F47EC489-A336-4E15-8FB0-09476AF23141> (hämtad 2022-11-08).

⁸⁹ Betänkande 1985/86: UbU6, s. 2. Tillgänglig: <https://data.riksdagen.se/fil/F47EC489-A336-4E15-8FB0-09476AF23141> (hämtad 2022-11-08).

⁹⁰ Betänkande 1985/86: UbU6, s. 2. Tillgänglig: <https://data.riksdagen.se/fil/F47EC489-A336-4E15-8FB0-09476AF23141> (hämtad 2022-11-08).

⁹¹ Betänkande 1985/86: UbU6, s. 3. Tillgänglig: <https://data.riksdagen.se/fil/F47EC489-A336-4E15-8FB0-09476AF23141> (hämtad 2022-11-08).

⁹² Betänkande 1985/86: UbU6, s. 3. Tillgänglig: <https://data.riksdagen.se/fil/F47EC489-A336-4E15-8FB0-09476AF23141> (hämtad 2022-11-08).

På liknande sätt ser resterande av förslagen som fattas av riksdagen ut. Det går att säga att regeringen följer oftast de förslagen som kommer från motioner och propositioner men kan även reformera förslagen. I exemplen ovan kan vi se hur riksdagen valde bort förslagen gällande att eleverna ska kunna få näring i skolan, det vill säga skolan skall erbjuda eleverna måltider. Även små justeringar i de två sista meningarna.

Riksdagen visar hänsyn till den nya skollagen genom att ha antagit lagförslaget i omsorgspropositionen med vissa ändringar. Den nya omsorgslagen som träder i kraft den 1 juli 1986 skall ersätta 1967 års omsorgslag. Den nya skollagen innehåller inga bestämmelser över utbildningen för "psykiskt utvecklingsstörda barn och ungdomar."⁹³ I omsorgspropositionen antas att sådana bestämmelser ingår i kommande förslag till ny skollag.⁹⁴

En viktig punkt som lyfts upp i betänkande 1985/86: UbU6 är befrielse från undervisning i religionskunskap. Elevens möjlighet till befrielse från undervisning i religionskunskap bör tas bort ur skollagen. I stället ska eleven få religionsundervisning som berör alla stora religioner. Eleven ska införskaffa sig kunskap om etiska kulturella och religiösa förhållanden med syfte att öka elevernas förståelse för tolerans beträffande företeelser som verkar främmande.⁹⁵ Dokumentet är väldigt omfattande men som tidigare nämnt lyfts endast relevant information för studiens syfte. Vidare kommer perioden 1987–1990 att behandlas.

8.1.4 Perioden 1987–1990

När sökningen utförs på "Läroplan för gymnasieskolan 1970" utifrån perioden 1978–1990 finns det totalt tre olika betänkande. Sökningen "Läroplan för gymnasieskolan 1994" finns det inga dokument som berör Lpf94 ännu. Det finns alltså inga diskussioner eller förslag som pågår om lpf94.

I Betänkande 1987/88: SoU1 handlar dokumentet "om sexuellt överförbara sjukdomar .." dokumentet handlar om åren 1986 till 1987 och motioner som berör sexuella sjukdomar som har ökat kraftigt i Sverige. Ett av kraven som nämns i motionerna är att riksdagen beslutar att regeringen ger åtgärder som bör vidtas för att engagera läkare, sköterskor och barnmorskor i skolans sex- och samlevnadsundervisning.⁹⁶ Enligt dokumentet så innehåller gymnasieskolans läroplan (lgy70) få

⁹³ Betänkande 1985/86: UbU6, s. 6, Tillgänglig: <https://data.riksdagen.se/fil/A050AEC2-5248-4A95-9B74-592BC502E1BC> (Hämtad 2022-11-08).

⁹⁴ Betänkande 1985/86: UbU6, s. 6, Tillgänglig: <https://data.riksdagen.se/fil/A050AEC2-5248-4A95-9B74-592BC502E1BC> (Hämtad 2022-11-08).

⁹⁵ Betänkande 1985/86: UbU6, s. 9, Tillgänglig: <https://data.riksdagen.se/fil/A050AEC2-5248-4A95-9B74-592BC502E1BC> (Hämtad 2022-11-08).

⁹⁶ Betänkande 1987/88: SoU1, s. 2-3, Tillgänglig: <https://data.riksdagen.se/fil/A050AEC2-5248-4A95-9B74-592BC502E1BC> (Hämtad 2022-11-08).

riktlinjer för undervisning i samlevnadsfrågor, därför bör fler timmar i skolans undervisning ägnas åt sexualundervisning på gymnasieskolan.

SÖ och Socialstyrelsen har varit eniga om behovet av åtgärder. SÖ bestämmer även att inga läkare eller sköterskor behöver hålla samlevnadsundervisning utan att lärare och andra skolpersonal har förutsättningarna att klara sådan undervisning.⁹⁷ Utskottet beslutar om att öka de resurser och åtgärder för sex- och samlevnadsundervisning för att på ett lämpligt sätt låta eleverna utnyttja medicinsk fackkunskap. Eftersom antalet sexuellt överförda sjukdomar ökar bland unga människor är det enligt utskottet angeläget att kunskap om dessa sjukdomar ges i skolans sex- och samlevnadsundervisning. Utskottet anser även att de bäst lämpliga för en sådan sex- och samlevnadsundervisning är läkare, barnmorskor och sköterskor för att förmedla den bästa kunskapen. Dock måste man ordna de förutsättningar som måste skapas för att detta skall bli möjligt, med andra ord att dessa personer kan medverka i skolan.⁹⁸

Under perioden åren 1988 och 1989 finns det ett dokument som är relevant för studien. Betänkande 1988/89:KrU4 som handlar om ett allvarligt problem i Sverige vad gäller elevernas stavningsfel. Utskottet utgår både från 1801 "Svenska Akademiens" avhandling om det svenska stavsättet som har författats av Carl Gustaf af Leopld och flera motioner som tydliggör hur allvarligt problemet är bland eleverna. Till exempel att många har svårt att stava och att komma till rätta med dubbelteckning av konsonant och sj-och tj- ljud. Utskottet beslutar att mycket mer tid bör ägnas åt rättstavningsundervisning i skolan och många elever ska ha specialundervisning. Eftersom stavningssvårigheter skapar rädsla för att uttrycka sig skriftligt och att invandrare har stora bekymmer med rättstavningen. Utskottet bestämmer att fortlöpande åtgärder och initiativ vad gäller språkvård och pedagogisk utveckling ska ta form i skolan.⁹⁹

Betänkande 1989/90: UbU4 kommer att behandlas här med tanke på uppsatsens avgränsning. Dokumentet innehåller både propositioner och motioner som centraliserar betyg. Sedan tillkommer utskottets utgångspunkter som diskuterar 1897 års betygssystem. De elever som hade de kunskaper för att bli godkänd fick betyget B, om elever hade mer än vad som krävdes för B kunde få Ba, a eller A. Vidare diskuteras betygens historia i skolan och hur skolöverstyrelsen år 1972 poängterade värdet med betygsättningen i skolan. Betygen under den perioden gav för elever i årskurs 8 och 9 i slutet av

⁹⁷ Betänkande 1987/88:SoU1, s. 4. Tillgänglig: <https://data.riksdagen.se/fil/A050AEC2-5248-4A95-9B74-592BC502E1BC> (Hämtad 2022-11-08).

⁹⁸ Betänkande 1987/88:SoU1, s. 15-16. Tillgänglig: <https://data.riksdagen.se/fil/A050AEC2-5248-4A95-9B74-592BC502E1BC> (Hämtad 2022-11-08).

⁹⁹ Betänkande 1988/89:KrU4, s. 3-4. Tillgänglig: <https://data.riksdagen.se/fil/A050AEC2-5248-4A95-9B74-592BC502E1BC> (Hämtad 2022-11-08).

varje termin.¹⁰⁰ Utskottet förordar ett nytt betygssystem, där betyder skall ges oftare och i början av lågstadiet, betygen skall ange elevernas kunskaper i förhållande till läroplanens krav, möjligheten att efter kompletterande studier få ett betyg omprövat, ordning i klassrummen, trivsam och trygg miljö, bättre förberedelse för arbetslivet, och så vidare.¹⁰¹

8.1.5 Perioden 1991–1994

För perioden 1991–1994 finns det totalt nio dokument på sökorden ”Läroplan för gymnasieskolan 1970” och totalt 11 dokument på sökorden ”Läroplan för gymnasieskolan 1994”. De dokumentet som är godkänt för uppsatsen syfte är Betänkande 1992/93: UBU07 och Betänkande 1993/94: UBU02. Detta eftersom resterande dokument handlade om irrelevant information just för den här uppsatsen. I betänkande 1992/93: UBU07 behandlas regeringens förslag om anslag till utbildningsdepartementet, utredningar och utvecklingsarbete inom utbildningsdepartementets område. Förslagen handlar om en ny läroplan och ett nytt betygssystem som kan bidra till att klyftorna i samhället minskas.¹⁰²

I detta dokument lyfts inte direkt upp något beslut men att utskottet väntar på läroplanskommitténs betänkande skola för bildning och betygsberedningen som ska remissbehandlas under hösten 1992. Regeringen planerar då i maj 1993 framlägga den nya LP och betygssystemet för gymnasieskolan. Det nya betygssystemet skall även provas en tid i skolan vardag innan man tar ställning till den framtida utformningen. Utskottet anser att tillämpbar och befrämjad LP och betygssystem bör lyftas upp för en godare pedagogik. Utskottet anser även att regeringen inte bör känna sig bunden till den tidplan som angivits i propositionsförteckningen. Vidare i samma dokument anser utskottet att betygsberedningens förslag fått en förödande kritik av remissinstanserna och ett helt nytt förslag måste utarbetas. Dock pågår det fler diskussioner och undersökningar vad gäller en ny LP. Men att även det behöver utarbetas för att minska klyftorna i samhället.¹⁰³

I Betänkande 1993/94: UBU02 behandlas regeringens proposition 1992/93 om en ny LP och nya betygssystemen för gymnasieskolan. I detta dokument är det mer tydligt vilka beslut utskottet fattar för gymnasieskolan. De besluten är: en ny LP för de frivilliga skolformerna, en mer kursutformad

¹⁰⁰ Betänkande 1989/90: UbU4, s. 1-6. Tillgänglig: <https://data.riksdagen.se/fil/59876EB7-A189-435E-91BE-77D5AAA21E69> [Hämtad 2022-11-08].

¹⁰¹ Betänkande 1989/90: UbU4, s. 11- 12. Tillgänglig: <https://data.riksdagen.se/fil/59876EB7-A189-435E-91BE-77D5AAA21E69> [Hämtad 2022-11-08].

¹⁰² Betänkande 1992/93:UBU07, Tillgänglig: https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/arende/betankande/anslag-till-utbildningsdepartementet-mm_GG01UbU7 (Hämtad 2022-11-08)

¹⁰³ Betänkande 1992/93:UBU07. Tillgänglig: https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/arende/betankande/anslag-till-utbildningsdepartementet-mm_GG01UbU7 (Hämtad 2022-11-08)

gymnasieskola där i varje ämne skall det finnas en eller flera kurser som är längre än 30 timmar. Ett poängsystem införs så att eleverna kan gå igenom gymnasieskolan på kortare eller längre tid än två år. Det femgradiga betygssystemet avskaffas och ersätts med mål- och kunskapsrelaterat betygssystem. På gymnasieskolan blir betygsskalan Icke godkänd, Godkänd, Väl godkänt och Mycket väl godkänd. Det införs även ett krav på att alla kärnämnen ska vara godkända från grundskolan för att eleverna ska kunna gå vidare till gymnasieskolan.¹⁰⁴

Den frivilliga särskolan byter namn till gymnasiesärskolan. Svenska som andraspråk bör ha en egen kursplan. Regeringen ger även upphov till att reducera kristen etik och västerländsk humanism och ge mer utrymme för ett mångkulturellt samhälle. I detta dokument lyfts det även upp förslag om att fler undervisningar bör ta form vad gäller förintelsen i den nya läroplanen. För att minska risken för en sådan händelse att upprepa sig eller andra världskriget. Detta för att skolan ska motverka främlingsfientlighet och rasism.¹⁰⁵

Det första dokumentet som kommer att behandlas här vad gäller sökningen på "Läroplanen för gymnasieskolan 1994" är Betänkande 1993/94: UBU17. I det dokumentet beslutar utskottet att elever med annat modersmål än svenska under sin gymnasietid får en undervisning som ger dem lika goda förutsättningar som övriga elever. Det är även ett krav att det finns utbildade lärare för svenska som andraspråk och studeras utifrån en egen metodik med egen kursplan. Utskottet anser även att ett nytt lärlingssystem bör ta form och utvecklat kursutformade gymnasieskolor. Beslutet påverkar även religionskunskapen, där riksdagen anser att det inte är skolans uppgift att ge konfessionell undervisning. Det ska även framgå bättre modeller och insatser för ett bättre arbetsmiljöer.¹⁰⁶

Vad gäller Betänkande 1994/95: UBU10 behandlas ett antal motioner som är ungefär 130 styckena. Utskottet kommer fram till är att skolans arbetsformer behöver förnyas och utvecklas dock i första hand är det en fråga för skolorna själva och personalen. Det vill säga att politiker inte bör bestämma hur skolornas vardagsarbete skall utformas. Utskottet ställer sig även positivt vad gäller egna pedagogiska bedömningar tack vare den nya LP. Utskottet beslutar även att monotonin måste brytas och eleverna aktiveras. Moderna informationsteknik och läromedel måste komma till användning. De anser också att elev- och föräldrarinflytande bör öka. Regeringen måste återkomma omedelbart med förslag till en sådan lagstiftning där en översyn av elev- och föräldrarinflytande tar

¹⁰⁴ Betänkande 1993/94:UBU02, Tillgänglig: https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/arende/betankande/vissa-hogskolefragor_GG01UbU2 (Hämtad 2022-11-08).

¹⁰⁵ Betänkande 1993/94:UBU02. Tillgänglig: https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/arende/betankande/vissa-hogskolefragor_GG01UbU2 (Hämtad 2022-11-08).

¹⁰⁶ Betänkande 1993/94:UBU17, Tillgänglig: https://riksdagen.se/sv/dokument-lagar/arende/betankande/vissa-skolfragor_GH01UbU17/html (Hämtad 2022-11-08).

form i skolan. Utskottet ser även att industriprogrammet är dåligt och utbildningen bör omfatta mer naturvetenskapsprogrammet. Det är även kommunernas plikt att hitta nya former för att varva teori och praktik på gymnasieskolan. Det skall även framgå en konkret samarbete mellan gymnasieskolor, högskolor, universitet och arbetslivet.¹⁰⁷

I Betänkande 1994/95: UBU18 framkommer vikten av jämställdhet och könsrollerna i skolan. Enligt den nya LP så är det rektorn som har ansvaret för att den studie och yrkesorienterade verksamheten organiseras så att eleverna får vägledning inför de olika val som skolan erbjuder. En viktig uppgift är att genom information och vägledning till eleverna motverka könsrollsbundna studie- och yrkesval. I detta skall det prioriteras att både flickors och pojkars lika rätt och möjligheter främjas. Detta för att reducera framkommande könsskillnader och könsmönster.¹⁰⁸

8.2 Hur har historieämnet förändrats utifrån 1970 läroplan och 1994 läroplan i inriktning mot gymnasieskolan.

8.2.1 Lgy70

I detta avsnitt skall det endast undersökas hur historieämnet har förändrats. Huvudfokus handlar om vilken historia har förlorats och vilken historia har tagit nyare form. Det berör även läroplanernas upplägg och skillnader och likheter. Detta eftersom lpf94 innehåller inte lika omfattande information som gynnar uppsatsens syfte.

Första sidan i lgy70 omfattar en hel sida med huvudrubriken "förord" där det innehåller information om lgy70 etablering och vad den består av, det vill säga de tre delar av läroplanen, allmän del, supplementdel och planerings supplement. Nästa sida finns det innehållsförteckning om hela läroplanen, vilket är väldigt omfattande och berör 186 sidor. Den allmänna delen berör allt från relationen mellan hemmet, skolan och samhället och skolans inre arbete och relationen mellan lärarna eleverna och deras samverkan på SIA.

Det som är intressant i lgy70 är att det finns utrymme för rubriken "Timplaner" på 47 sidor. Det står tydligt och strukturellt hur många timmar skall det ägnas åt i varje ämne och i varje program. Vilket är väldigt omfattande och förvirrande än vägledande skulle jag hävda. Det är även komplicerande på grund av upplägget samt hur mastigt det ser ut att vara. Till exempel finns det en egenrubrik för "Tvåårig social linje" och där står det "antal timmar i veckotimmar i årskurs 1 och 2" för historia skall det ägnas tre timmar för årskurs 1 och två timmar för årskurs 2.¹⁰⁹ För treåriga

¹⁰⁷ Betänkande 1994/95:UBU10, Tillgänglig: https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/arende/betankande/anslag-till-skolvasendet-mm_GI01UbU10/html (Hämtad 2022-11-08).

¹⁰⁸ Betänkande 1994/95: UBU18, Tillgänglig: https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/arende/betankande/jamstalldhet_GI01UbU18/html (Hämtad 2022-11-08).

ekonomiska linjen står det att det ska ägnas två timmars historia i årskurs 1, två timmar i årskurs 2 och inga timmar för årskurs 3.¹¹⁰ För humanistisk linje skall det ägnas två timmar i årskurs 1, 4 timmar i årskurs 2 och två timmar i årskurs 3. I samma program skall det även ingå "Konst- och musikhistoria" där ska det ägnas en timme i årskurs 1 och årskurs 2 men ingenting i årskurs 3.¹¹¹ Det finns alltså tabeller som berör strukturellt och detaljerat antaltimmar i varje program och i varje ämne. Timmarna är verkligen beräknade och tydligt välorganiserade.

Lgy70 lyfter upp tonvikten av konst- och musikhistoria och ger ett stort utrymme för konst- och musikhistoria. I lgy70 vad gäller tvåårig linje finns det en stor rubrik "Historia". Först står det om målen, exempelvis att eleven har kunskaper om centrala förlopp i allmän och i nordisk historia. Eleven skall även förstå den ekonomiska, politiska, religiösa och sociala utvecklingen i olika delar av världen. Eleven kan söka och kritisk analysera stoff, eleven skall även ha förmågan att se samtida förhållanden och problem mot en historisk bakgrund. Det står även en liten rubrik "huvudmoment" och lyder:

Kulturmiljöer i olika samhällen från omkring 1000 till omkring 1800. Historia från omkring 1800 till nutiden studerad i några längdsnitt. Kulturmiljöer och samhällsformer. Nationalism och internationellt samarbete.¹¹²

Vidare finns det en liknande rubrik "Historia" dock handlar det om gemensamma ämnen som treårig- och fyraåriglinje har. Historia är ett sådant ämne. Under den stora rubriken finns det en mindre rubrik "Mål". Där står det ungefär liknande mål, se ovan. Dock är målen beskrivna på en djupare plan såsom "vidga", "fördjupa kunskaper", "skaffa sig insikt", "stifta bekantskap med historiskt källmaterial". På detta sätt kan vi se att eleverna förväntas ha högre krav när de har kommit så långt i utbildningen.¹¹³

Under detta finns det en mindre rubrik, "Huvudmoment" för just humanistiska linjen, samhällskunskap och naturkunskap. De momenten liknar de tvååriga linjen dock med djupare information. Till exempel, perioder som ska handlas är 1000–1789, 1700-talet, 1789-1945 och allmänt om 1945 händelseförlopp. Politiska, sociala och ekonomiska förhållanden med hänsyn till

¹⁰⁹ Läroplanen för gymnasieskolan 1970, s. 82, Tillgänglig:

[file:///C:/Users/amala/Downloads/gupea_2077_31215_1%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/amala/Downloads/gupea_2077_31215_1%20(1).pdf) (Hämtad 2022-11-11).

¹¹⁰ Lgy70, s. 96. Tillgänglig: [file:///C:/Users/amala/Downloads/gupea_2077_31215_1%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/amala/Downloads/gupea_2077_31215_1%20(1).pdf) (Hämtad 2022-11-11).

¹¹¹ Lgy70, s. 98. Tillgänglig: [file:///C:/Users/amala/Downloads/gupea_2077_31215_1%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/amala/Downloads/gupea_2077_31215_1%20(1).pdf) (Hämtad 2022-11-11).

¹¹² Lgy70, s. 128. Tillgänglig: [file:///C:/Users/amala/Downloads/gupea_2077_31215_1%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/amala/Downloads/gupea_2077_31215_1%20(1).pdf) (Hämtad 2022-11-11).

¹¹³ Lgy70, s. 177. Tillgänglig: [file:///C:/Users/amala/Downloads/gupea_2077_31215_1%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/amala/Downloads/gupea_2077_31215_1%20(1).pdf) (Hämtad 2022-11-11).

idéutvecklingen, kyrkan, konstens, litteraturen och musikens historia. Moderna samhällets uppkomst i den industriella utvecklingen. Utomeuropeiska områden och deras tidigare historia. Ett återblickande studium samlat kring allmänt historiska, kulturhistoriska och samhällshistoriska teman. För ekonomiska och tekniska linjen är historieämnet mindre omfattad, det handlar om samma perioder förutom 1700-talet, moderna samhällenas uppkomst med utgångspunkt i den industriella utvecklingen. Det innehåller inte heller återblickande studium samlat kring allmänt historiska, kulturhistoriska och samhällshistoriska teman som humanistiska, samhällskunskap och naturkunskap linjen gör.¹¹⁴

8.2.2 Lpf94

Lpf94 skiljer sig relativt från lgy70, både i upplägget, mängden av information och historieämnet. Det innehåller inte lika tydliga rubriker om speciella ämnen, program, linjer, kurser, antaltimmar etcetera. Det lyfts mer allmänt om hur elev och kunskapsinförskaffande skall se ut i skolans miljö. Det finns en innehållsförteckning dock inte lika omfattande som lgy70 och består endast av 16 sidor. Det står ingenting i lpf94 om läroplanens tre olika delar, allmän, supplement och planeringssupplement. Det finns inte heller tydliga program, till exempel såsom i lgy70 hur många år varje program ska vara och vilka ämnen ingår det i varje program. I min tolkning ger lpf94 mer utrymme åt det humanistiska faktorerna. Exempelvis skolans värdegrund och uppgifter, förståelse och medmänsklighet, en likvärdig utbildning, rättigheter och skyldigheter etcetera.¹¹⁵

Just om historia står det kort att svenska samhällets internationalisering och den växande rörligheten över nationsgränserna ställer höga krav på människors förmåga att leva med och inse de värden som ligger i en kulturell mångfald. I lpf94 framträder inte historieämnet lika tydligt, det som gör att historieämnet syns förknippar jag det med begrepp såsom identitet, medvetenhet, kulturell mångfald, kulturarv etcetera. Det framgår alltså inte lika tydligt och synligt som det gör i lgy70, oftast är historieämnet förknippat med kärnämnen. Det finns alltså inte lika omfattande struktur vad gäller de historieämnet, de olika programmen eller timmar.¹¹⁶

Förtrogenhet med Sveriges kultur och historia samt det svenska språket skall befästas genom undervisningen i många av skolans ämnen. En trygg identitet och medvetenhet om det egna kulturarvet stärker förmågan att förstå och leva sig in i andras villkor och värderingsgrunder¹¹⁷

¹¹⁴ Lgy70, s. 177. Tillgänglig: [file:///C:/Users/amala/Downloads/gupea_2077_31215_1%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/amala/Downloads/gupea_2077_31215_1%20(1).pdf) (Hämtad 2022-11-11).

¹¹⁵ Läroplanen för gymnasieskolan 1994, s. 3-4, Tillgänglig: <http://ncm.gu.se/media/kursplaner/gym/Lpf94.pdf> (Hämtad 2022-11-11).

¹¹⁶ Lpf94, s. 3. Tillgänglig: <http://ncm.gu.se/media/kursplaner/gym/Lpf94.pdf> (Hämtad 2022-11-11).

Lpf94 innehåller rubriker som behandlar ämnen mer på en allmän plan såsom rubriken "Kunskaper och lärande". Det står allmänt om vad en historisk undervisning skall ge. Till exempel att undervisningen ska ge historiskt perspektiv som ger eleverna möjligheten att utveckla beredskapen inför framtiden, förståelsen för kunskapers relativitet och förmågan till dynamiskt tänkande.¹¹⁸ Under rubriken "Mål" finns det en underrubrik, "Mål att sträva mot" som tydliggör vilka mål eleverna i skolan ska uppnå i alla ämnen. För just historieämnet handlar det om att eleverna ska sträva mot eller ha kunskaper om de nationella minoriteternas kultur, språk, religion och historia. Elever ska även kunna bedöma skeenden ur svenskt, nordiskt, europeiskt och globalt perspektiv.¹¹⁹

Vidare medföljer en analys och diskussion om undersökningsdelen. Tyvärr fanns det inte lika omfattande information om lpf94 som jag hade hoppats på. Det insamlade informationen om lgy70 och lpf94 är tillräcklig mycket för att ge en kort analys och avslutningsdel för denna undersökning.

9.0 Analys & Diskussion

I detta avsnitt avrundas både frågeställningar med kopplingar till teori och tidigare forskning. Detta sker genom att jag kommer medföra ett resonemang utifrån resultatdelen och förknippar ihop det med Ulf P. Lundgrens, historikern Hans Albin Larssons och Heléne Perssons kommer fram till i deras handlingar.

Tack vare läroplansteori går det att få uppfattningen för de föränderliga processerna och politiskt handlade för gymnasieskolan. Läroplansteori har alltså kunnat ge en utvecklande kunskap om hur utbildningsprocessers mål, innehåll och metod formas i ett visst samhälle. Läroplansteori svarar på frågan: Hur omvärlden organiserar lärande, vad kan vi veta och vad är värt att veta? Vi har fått uppfattningen att orsaken till ett samhälle eller kultur förändras krävs det en viss uppfostran och utbildning för varje generations samhällsmedlemmar. Och detta är genom värderingar, sociala regler, benämna omvärlden, hantera och förstå sin omgivning och så vidare. Omvärlden kan se olika ut inom olika tidsperioder. Detta beror hur omvärlden materiellt och symboliskt organiserad. Inom historisk kontext innebär detta hur man ordnar skydd, reglerar sociala livet och förklarar och motiverar sin existens.¹²⁰

Detta återkopplas till Betänkande 1972: UbU45 där beslut fattades från regeringen att förbättring inom konsumentundervisning och miljön måste ta större plats.¹²¹ Detta går att förknippa med att

¹¹⁷ Lpf94, s. 3. Tillgänglig: <http://ncm.gu.se/media/kursplaner/gym/Lpf94.pdf> (Hämtad 2022-11-11).

¹¹⁸ Lpf94, s. 6. Tillgänglig: <http://ncm.gu.se/media/kursplaner/gym/Lpf94.pdf> (Hämtad 2022-11-11).

¹¹⁹ Lpf94, s. 10. Tillgänglig: <http://ncm.gu.se/media/kursplaner/gym/Lpf94.pdf> (Hämtad 2022-11-11).

¹²⁰ Lundgren, 1983. s. 15-18.

samhället under den tiden siktar mot en viss uppfostran och utbildning, det vill säga miljö, för just denna generations samhällsmedlemmar. Det handlar om att eleverna utifrån ny utbildning och kunskap om miljö införskaffar sig nya värderingar och kan hantera och förstå sin omgivning. På samma sätt kan vi återkoppla läroplansteori till Betänkande 1973: UbU5 som lyfter upp betydelsen av ett seriöst problem som bör ta hänsyn till. Att det bör finnas bättre stöd inom undervisning för invandrarelever.¹²² Här förändras samhället eftersom det berör mångfald och ett krav ligger på skolan att alltmer stöd bör ges till invandrarelever. Även här kan vi se att läroplanen förändras i relation till samhället, det vill säga att just dessa samhällsmedlemmar uppfostras och utbildas på ett visst sätt som står i relation till samhällets dåvarande situation.

Det vi förstår utifrån resultatdelen är att politiska beslut är en styrning av uppfostran, undervisning och utbildning. Detta återkopplas återigen till termen läroplansteori som förknippas med styrning av uppfostran och undervisning. Det vi även kan se utifrån resultatdelen är att läroplaner inte enbart är uppbyggda av ideologiska dokument utan mer av vad som direkt i det omgivande samhället definieras som vetande. Till exempel betänkande som handlade om problematiken med stavningsfel, överförda sexuella sjukdomar, samhällsklyftor. Läroplanen och undervisningen är alltså styrd utifrån politiska ideologier men även anpassad till samhället och tiden. Det vill säga att en utbildning gestaltas i en bestämd kultur och sammanhänger med utformningen av den ekonomiska och sociala strukturen. Detta visar sig tydligt i det olika politiska dokumentet i resultatdelen.¹²³

Detta tar oss vidare till det Lundgren kallar tre nivåer i en läroplan. Den första nivån är hur värderingar, erfarenheter och kunskaper väljs ut och organiseras. Och varför kan en viss kunskap uppfattas mer väsentlig att undervisas än en annan. Detta har ju självklart att göra med vilken ekonomisk eller social struktur som lyfts upp i samhället och vad anses vara viktigt att beröra i skolans område. Tack vare läroplansteori går det att förstå till exempel det som nämns i Betänkande 1976/77: UbU17 att på grund av situationen som samhället befinner sig i angående arbetslösa ungdomar skall det finnas utbildningsåtgärder framöver för ungdomar som är 16-19 år som anses vara låg presterande. Regeringen beslutar att det skall anordnas "Arbetsliv och utbildning" kurs för dessa ungdomar för att reducera arbetslösheten bland ungdomar.¹²⁴ Här besvaras frågan inom

¹²¹ Betänkande 1972: UbU45, s. 1-3. Tillgänglig: <https://data.riksdagen.se/fil/BEAAEE30-DC8B-4675-A921-7344CEA06A72> [Hämtad 2022-11-08].

¹²² Betänkande, 1973: UbU5, s. 18-20. UbU5, Tillgänglig: <https://data.riksdagen.se/fil/D8455D20-5BFA-41C0-B098-5135AEC2EEF7> [Hämtad 2022-11-08].

¹²³ Lundgren, 1983, s. 16-18.

¹²⁴ Betänkande 1976/77: UbU17, s. 4-6. Tillgänglig: <https://data.riksdagen.se/fil/8DE3AE20-9998-4BA7-9B29-A523FAEB8F81> [Hämtad 2022-11-08].

läroplansteori "Varför uppfattas en viss kunskap som mer väsentlig att undervisas om?". Svaret är för att regeringen anknyter utbildning och uppfostran i samband med vilken situation samhället befinner sig i.¹²⁵

Den andra nivån är själva resultatdelen som diskuterar dokument som betänkanden och utlåtanden som utvecklar och formar en läroplan. Det som behandlas här är besluts – och kontrollprocesserna när ett konkret styrinstrument för utbildningen formas. Här behandlas även hur pedagogisk forskning och utvecklingsarbete påverkar det konkreta utformandet av utbildningen.¹²⁶ Till exempel forskning och utvecklingsarbete som SÖ, SIA-utredningen, Socialstyrelsen och så vidare.¹²⁷ Läroplansteori andra nivå handlar om hur läroplanerna utvecklas och formas. Läroplanens förändring är en process med många faktorer som ska behandlas innan ett beslut kan fattas. Faktorer som utredningar, förslag, motioner, beslut, och så vidare, det är alltså en långvarig process som består av flera aspekter. I Betänkande 1973:UbU5 lyfts SIA-utredning med syfte att förbättra skolans inre arbete och läroplaner, med andra ord stödundervisningar, situationen med lågpresterande elever, hjälpmedel, resurser för utveckling och förbättring för skolan, eleverna och personalen etcetera.¹²⁸ Detta går alltså återanknyta till läroplansteori andra nivå som behandlar hur pedagogisk forskning och utvecklingsarbete påverkar också utformningen av utbildningen och läroplanen.

Den tredje nivån berör hur en konkret läroplan styr undervisningen, hur eleverna socialiserar utifrån en bestämd läroplan. Det finns flera exempel i resultatdelen men det kan handla allt från vad som ska undervisas, på vilket sätt, hur många antaltimmar, vad som förväntas av eleverna och lärarna, arbetsmiljön för eleverna etcetera. Det vill säga hur en läroplan tar gestalt i en undervisningsprocess och hur denna leder till olika former av inläring och socialisation.¹²⁹ I dokumentet Betänkande 1973:UbU47 behandlas till exempel timplanen, religionsundervisningen, en bättre och säkrare arbetsplats för arbetsmiljöfrågor, sexualundervisning, förbättring av skolans undervisning och miljö, det finns även förslag på en tabell av veckotimmar för de olika programmen på gymnasieskolan.¹³⁰ Det här är alltså en del av läroplanens formande och utvecklingsprocess. Läroplansteorins tredje nivå ger oss uppfattningen hur en läroplan tar gestalt i en undervisningsprocess och hur denna process leder till olika typer av inläring och socialisation. Detta

¹²⁵ Lundgren, 1983, s. 21-22.

¹²⁶ Lundgren, 1983, s. 22.

¹²⁷ Lundgren, 1983, s. 22.

¹²⁸ Betänkande 1973: UbU5, s. 18-20. Tillgänglig: <https://data.riksdagen.se/fil/D8455D20-5BFA-41C0-B098-5135AEC2EEF7> [Hämtad 2022-11-08].

¹²⁹ Lundgren, 1983, s. 22.

¹³⁰ Betänkande 1973: UbU47, s. 4. Tillgänglig: <https://data.riksdagen.se/fil/7AE96FC8-DB86-4124-A9F7-A1EF1E47088C> [Hämtad 2022-11-08].

ger oss uppfattningen om hur en läroplan och ett konkret läromedel styr undervisningsprocesserna, med andra ord hur en läroplan styr undervisningen.

På liknande sätt kan vi se i Betänkande 1993/94: UBU2 som behandlar en ny LP och ett nytt betygssystem. Till exempel det nämns att den nya LP är för de frivilliga skolformerna, en mer kursutformad gymnasieskola som omfattar att varje ämne ska det finnas kurser som är längre än 30 timmar. För att förknippa det här med läroplansteorins tredje nivå så kan vi tydligt dra slutsatsen att en konkret LP och ett konkret läromedel styr undervisningsprocessen.¹³¹

Det går att säga att i lgy70 är skolformerna mer enhetlig och en tydlig läroplan förekom med timplaner, speciella planer och strukturer för de olika programmen. En mer modern och demokratisk undervisning hade tagit form för just 1970-talet. Lgy70 innehåller mer en relativistisk historiesyn, det vill säga fakta och uppfattningar om verkligheten genom historiska epoker.¹³² Till exempel är målen för eleverna att orientera sig främst om den ekonomiska och politiska utvecklingen som har skapat nuvarande samhällsformer.¹³³ Det finns även tydliga krav på tolkningar av det förflutna, källkritik och så vidare. Det stämmer även att historieundervisningen rymmer det plats för ekonomisk historia, demografisk historia dock fanns det inte något specifikt om kvinnohistoria som det nämns i Larssons resultat.¹³⁴

Historieämnet har tagit större plats i skolan i lgy70. Till exempel för musiklinjen och sociallinjen var det tre veckotimmar i första årskursen, den andra årskursen endast två timmar. I tredje årskursen fanns historia bara humanistisk och samhällskunskap linjen med fem timmar, men fyra timmar på ekonomiska och tekniska linjen.¹³⁵ Historia har alltså tagit större plats i lgy70. Utifrån resultatdelen går det att säga klart och tydligt att sedan 1991 debatterades många frågor och förändringar kring en ny läroplan. Flera propositioner, förslag, motioner och frågor gav utrymme till den nya LP för gymnasieskolan. Under 1992 offentliggjorde regeringen den nya LP, alltså lpf94. I den nya läroplanen infördes stora förändringar såsom kommunens skyldigheter, kursutformad gymnasieskola, ett nytt betygssystem etcetera.¹³⁶

Sammanfattningsvis går det att konstatera att studiens resultatdel hänger ihop med historikern Hans Albin Larssons resultat. Att historieämnets förändring är timplanen och i vilket program skulle

¹³¹ Lundgren, 1983, s. 22.

¹³² Larsson, 2001, s. 21 & 26.

¹³³ Lgy70, s. 128. Tillgänglig: [file:///C:/Users/amala/Downloads/gupea_2077_31215_1%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/amala/Downloads/gupea_2077_31215_1%20(1).pdf) [Hämtad 2022-11-11].

¹³⁴ Lgy70, s. 22. Tillgänglig: [file:///C:/Users/amala/Downloads/gupea_2077_31215_1%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/amala/Downloads/gupea_2077_31215_1%20(1).pdf) [Hämtad 2022-11-11].

¹³⁵ Larsson, 2001, s. 46.

¹³⁶ Larsson, 2001, s. 31.

historia undervisas. Historieämnets förändring slutade vara baserad på samhällskunskap och i stället har den en mer självständig plats i lgy70. Det stämmer även att perioden 1970 till 1994 handlade väldigt mycket om flera olika debatter, motioner, förslag, propositioner och mindre förändring i praktiken vad gäller historieämnet.¹³⁷ Dock kunde jag inte komma till samma resultat vad gäller att historieämnet endast var obligatorisk inom estetiska, samhällsvetenskapliga och naturvetenskapliga programmen, utan det uppfattningen jag får av lpf94 är att historieämnet är lite överallt. Den har inte egenrubrik som i lgy70 utan historieämnet framkommer i förhållande till andra ämnen såsom samhällskunskap, naturvetenskap och svenska. Historieämnet är alltså förknippad eller positionerad till andra ämnen, kärnämnen såsom svenska, samhällskunskap och naturvetenskap. I lpf94 står det inte heller hur många antaltimmar skall ägnas åt historieämnet. Jag kan alltså inte dra liknande slutsatser som Larsson att 190 timmar ägnades åt historia inom samhällsvetenskapsprogrammet, och 80 timmar inom naturvetenskapliga- och ekonomiska programmet.¹³⁸ Detta trodde jag skulle vara tydligt i lpf94 såsom det var i lgy70.

Det går även att lägga till att historia i lgy70 är läraren mer direkt riktad mot en specifik epok eller förlopp som ska undervisas i en viss årskurs eller program. I lpf94 har läraren mer friheten att välja mellan epok, förlopp, årtider och så vidare. Kanske lite för fritt i lpf94. Detta ger oss förståelsen att dagens läroplan för gymnasieskolan är en balans mellan lgy70 och lpf94. På något sätt kompletterar lgy70 och lpf94 varandra. I lgy70 står det exempelvis "Kulturmiljöer i olika samhällen från omkring 1000 till omkring 1800. Historia från omkring 1800 till nutiden studerad i några längdsnitt. Kulturmiljöer och samhällsformer. Nationalism och internationellt samarbete."¹³⁹ Sådana direkta vägledning om exakt vad ska undervisas saknas det totalt i lpf94. I lpf94 är lite för oskarp och ospecificerad, därför går det att säga att båda läroplanen kompletterar varandra. Lpf94 finns det ingenting om hur många antaltimmar skall det undervisas i historieämnet för de olika programmen och årskurserna.

Det finns väldigt kort om hur historieämnet skall undervisas i lpf94. Dock nämns det kort i breda sammanhang vad för form av historia skall undervisas. Det står alltså inte lika tydligt och specifikt om exakt vilken historia skall det undervisas, däremot mer i omfattande och allmän form. Till exempel utveckla kunskapen inför framtiden, förståelsen för kunskapers relativitet och förmågan till dynamiskt tänkande, även kunskapen om skeenden ur svenskt, nordiskt, europeiskt och globalt

¹³⁷ Larsson, 2001, s. 63.

¹³⁸ Larsson, 2001, s. 47-48.

¹³⁹ Lgy70, s. 128. Tillgänglig: [file:///C:/Users/amala/Downloads/gupea_2077_31215_1%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/amala/Downloads/gupea_2077_31215_1%20(1).pdf) [Hämtad 2022-11-11].

perspektiv. I Lpf94 lyfts i stället mer just Sveriges historia. I Lgy70 handlade det mer om nordisk historia. Lpf94 lyfter även mångfald, minoritetsgrupperna i Sverige.¹⁴⁰

Perssons avhandling vad gäller Lgy70 stämmer överens med det jag kunde finna i läroplanen 1970. Som tidigare nämnt är Lgy70 väldigt detaljerad med information. Det står vad eleverna ska kunna och specifikt vilka mål som ska beröras. Till exempel eleven skall ha kunskapen vad gäller utvecklingen om det samtida, levnadsförhållanden och kulturen, eleven ska även kunna utveckla sin källkritiska förmåga. Det är även så att ju längre fram man kommer i tiden desto mer synliggörs det globala perspektivet. Till exempel står det att för programmet Hum, Sh och Na skall det undervisas om " För perioden 1000—1789 ett studium med tonvikt på avgränsade epoker, som behandlas såväl med avseende på politiska, sociala och ekonomiska förhållanden som med hänsyn till den allmänna idéutvecklingen samt kyrkans, konstens, litteraturens och musikens historia."¹⁴¹ Sedan längre fram i tiden står det att " För perioden efter 1945 orientering om väsentliga händelseförlopp och utvecklingslinjer sedda i globalt perspektiv."¹⁴² Tydligt nog lyfts det globala perspektivet direkt i Lgy70 vilket betonar tonvikten med ett sådant perspektiv.

Sammanfattningsvis berörs historieämnet i Lgy70 med punkter som globala perspektiv, utomeuropeiska områden, konstens, kyrkans, litteraturens och musikens historia. Trots detta måste jag nog hålla med Persson teori att historien är "enkel och utan komplikationer", det vill säga att "historien ligger där den ligger".¹⁴³ Detta tolkar jag som att historieämnet i Lgy70 kräver inte de djupa kunskaperna. Historieämnet är alltså mer på en abstrakt nivå utan aktörer eller komplikationer och kunskapen inom historieämnet berör det vardagliga inom historia. Exempelvis som utvecklingslinjer, tidsepok, kultur- och levnadsförhållanden.¹⁴⁴

Vad gäller historieämnet i Lpf94 siktas undervisningen mot begrepp än aktörer, där fokus hamnar på kön, konflikt, klass, makt, demokrati, etnocentrism etcetera. Historia har inte en egen rubrik med mål och riktlinjer som det görs i Lgy70. I stället förknippas historia med olika termer såsom kulturarv, identitet, förflutna, samtid och framtid. Historieämnet lyfts upp lite överallt vad gäller olika punkter, till exempel att " Undervisningen skall ge ett historiskt perspektiv, som bl.a. låter eleverna utveckla beredskapen inför framtiden, förståelsen för kunskapers relativitet och förmågan till dynamiskt

¹⁴⁰ Lpf94, s. 6 & 10. Tillgänglig: <http://ncm.gu.se/media/kursplaner/gym/Lpf94.pdf> [Hämtad 2022-11-11].

¹⁴¹ Lgy70, s. 177. Tillgänglig: [file:///C:/Users/amala/Downloads/gupea_2077_31215_1%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/amala/Downloads/gupea_2077_31215_1%20(1).pdf) [Hämtad 2022-11-11].

¹⁴² Lgy70, s. 177. Tillgänglig: [file:///C:/Users/amala/Downloads/gupea_2077_31215_1%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/amala/Downloads/gupea_2077_31215_1%20(1).pdf) [Hämtad 2022-11-11].

¹⁴³ Persson, 2018, s. 123.

¹⁴⁴ Persson, 2018, s. 123.

tänkande.”¹⁴⁵ Dock är historieämnet tydligt förknippat med att eleverna förstår sin placering i tiden och skapar närhet till egna kulturen och främmande kulturer. Det dras även tydliga sammanhang med historieämnet och historiska arvets betydelse för identiteten. Exempelvis ” Förtrogenhet med Sveriges kultur och historia samt det svenska språket skall befästas genom undervisningen i många av skolans ämnen. En trygg identitet och medvetenhet om det egna kulturarvet stärker förmågan att förstå och leva sig in i andras villkor och värderingsgrunder.”¹⁴⁶ Här kan vi även se tydliga samband med det Persson lyfter att historia i lpf94 nämns som nya perspektiv som aktualiseras av nya händelser och samhällsproblem. Att historieämnet är förknippat med svenska som ämne i skolan. Historieämnet är alltså sammanflätad i hela lpf94 med de olika kärnämnen särskilt mycket samhällsvetenskap och svenska då det berör begrepp som kön, klass, demokrati, makt, kulturarv, identitet och så vidare.

Avslutningsvis går det att konstatera att historieundervisningen har minskat alltmer med tiden som Larsson lyfter upp samtidigt har historieämnet blivit mindre abstrakt och mindre som ”enkel historia”. Detta tolkas som att historia har faktum reducerats i undervisningstimmar dock har den mer betydelsefull roll då undervisningen förblir att införskaffa sig kunskaper på en djupare och mer komplex plan.

¹⁴⁵ Lpf94, s. 6. Tillgänglig: <http://ncm.gu.se/media/kursplaner/gym/Lpf94.pdf> [Hämtad 2022-11-11].

¹⁴⁶ Lpf94, s. 3-4. Tillgänglig: <http://ncm.gu.se/media/kursplaner/gym/Lpf94.pdf> [Hämtad 2022-11-11].

10.0 Avslutning

För att tydliggöra svaret för studiens första frågeställning "Hur har politiska beslut påverkat läroplanen för gymnasieskolan från 1970–1994?". Politiska beslut har alltså påverkat läroplanen för gymnasieskolan från alla aspekter, såsom upplägget, innehåll, mål, metodik, syfte, värderingar, program, antaltimmar och så vidare. Politiska beslut har haft stor inverkan på läroplanen för gymnasieskolan och allt ifrån utredningar, forskning, propositioner, motioner, förslag etcetera.

Tack vare studiens tidigare forskning och teori går det att ge en tydligare resonemang för denna studie vilket i sin tur leder till konkretiserade svar för studiens frågeställningar. Utifrån läroplansteori får vi uppfattningen att utbildningsprocessens mål, innehåll och metod formas beroende på hur omvärlden organiserar lärande och anser vad är värt att veta. Det vill säga att läroplanen är uppbyggd utifrån det regeringen anser är viktigt att införskaffa sig kunskaper om och som berör just det samhället och kulturen man befinner sig i. Till exempel samhället befann sig i en situation under 1970-talet där sexuella sjukdomar ökade i Sverige och regeringen kände att detta är viktigt att undervisa om i skolan för att minska spridningen genom att öka kunskaper hos samhällsmedlemmarna. Att orsaken till ett samhälle eller kultur förändras krävs det en viss uppfostran och utbildning för varje generations samhällsmedlemmar.

Detta inkluderar sociala regler, värderingar, förståelse och hanteringen av sin omgivning. Med andra ord hur man ordnar skydd, reglerar sociala livet och förklarar och motiverar sin existens.¹⁴⁷ Detta synliggörs alltså både utifrån de politiska dokumenten och vad de leder till beslut, alltså en ny läroplan. Ett tydligare svar på detta kan vara jämförelsen av lgy70 och lpf94 vad gäller historieämnet. Det vill säga politiska beslut som inte enbart påverkar läroplanen utan även ämnen i de olika programmen.

Det vi kan sammanfatta här är att politiska beslut är en styrning av uppfostran, undervisningen och utbildningen. Studiens slutsats står i samband med Ulf P. Lundgrens resultat. Läroplansteori förknippas med styrning av uppfostran och undervisningen. Det vill säga att politiken har skapat läroplanen som i sin tur styr och kontrollerar hur barn uppfostras i samhället utifrån undervisningen. Sammanfattningsvis är läroplaner uppbyggda utifrån både ideologiska dokument och direkt i det omgivande samhället definierar som vetande och värt att veta. Återigen får vi uppfattningen att det är samhället som avgör vad som anses vara en viktig undervisning och detta är förknippat med hur samhället eller kulturen ser ut. Exempelvis som könsroller, överförda sexuella sjukdomar,

¹⁴⁷ Lundgren, 1983, s. 15-18.

samhällsklyftor, stavningsproblematiken etcetera. En läroplan och utbildning gestaltas i en bestämd kultur och är förbunden med utformningen av den ekonomiska och sociala strukturen.¹⁴⁸

Vad gäller studiens andra frågeställning, ” Hur har historieämnet förändrats utifrån 1970 läroplan och 1994 läroplan i inriktning mot gymnasieskolan?” går det att återanknyta till tidigare forskning för ett tydligare svar. Historieämnet i lgy70 hade mer en relativistisk historiesyn, med andra ord handlade historieämnet mer om fakta och uppfattningar om verkligheten utifrån historiska epoker. Exempelvis eleverna förväntas att ha fakta och information om ekonomi – och politisk historia och dess utveckling för att förstå de nuvarande samhällsformer.¹⁴⁹

Historieämnet under 1970-talet har alltså tagit större plats, det kan vi även begripa eftersom lgy70 är den första LP för gymnasieskolan. Lgy70 var så pass strukturerad att läraren inte hade lika stor frihet och makt att organisera undervisningen. Däremot fick läraren utgå endast från LP i de olika programmen på gymnasieskolan.

Tack vare alla de olika motionerna, förslagen och propositionerna skapades det en ny läroplan, lpf94. Historieämnet i lpf94 skiljer sig relativt mycket. I lpf94 så är historieämnet inte lika specificerad och skarp. Läraren hade även mer friheten att formulera en lyckad undervisning för historieämnet till skillnad från lgy70. Läraren hade alltså inga direkta vägledningar vad gäller historieämnet.

Historieämnets mål, innehåll och undervisning framkom mer på allmän plan i lpf94 till skillnad från lgy70. Det går att återanknyta till Hans Albin Larssons resultat om att historieämnets förändring i praktiken handlade mer om timplanen och vilket program det ska undervisas i. Förändringar i den historiska disciplinen är inte uppbyggd längre på samhällskunskap, utan den har en mer självständig plats i lgy70. Det är också sant att perioden 1970 till 1994 till stor del handlade om flera olika debatter, motioner, förslag, propositioner och mindre förändringar i praktiken i historiska ämnen.¹⁵⁰

Studiens resultat stämmer överens med tidigare forskning men att det har även framkommit nya slutsatser. Eftersom lgy70 är så specificerad och strukturerad står det väldigt klart och tydligt om vad historieämnena i de olika programmen ska handla just om. De tre supplementdelarna finns inte i lpf94. I lpf94 står det väldigt allmänt och lite om historieämnet. Det resultatet som framkom i denna studie är att både lgy70 och lpf94, kompletterar varandra. Och inte bara historieämnet har varit i konstant förändring utan även läroplanen för gymnasieskolan.

Larsson lyfter upp att historieämnet endast var obligatorisk inom samhällsvetenskap,

¹⁴⁸ Lundgren 1983, s. 16-18.

¹⁴⁹ Larsson, 2001, s. 21 & 26.

¹⁵⁰ Larsson, 2001, s. 63.

naturvetenskap och estetiska programmen. Detta synliggörs inte direkt i lpf94 men sättet historia ska undervisas är tydligt i vilka program man syftar på i lpf94. Till skillnad från lgy70 finns det inga tydliga resonemang vad gäller antal timmar historieundervisningen inom de olika programmen. Tyvärr framkom det inte samma resultat som Larsson belyser i sin avhandling att historieundervisningen var 190 timmar inom samhällsvetenskapsprogrammet. Inte heller att det är exakt 80 timmar av historieundervisning ägnas det åt inom de ekonomiska och naturvetenskapliga programmen.¹⁵¹ Upplägget för lpf94 är mer sammanfattad och mindre detaljinriktad till skillnad från lgy70. Larsson lyfter även upp att en radikal minskning av historiektioner har skett över tiden, självklart är det beroende på vilken linje man tittar på men på generell nivå har historieundervisningen minskat alltmer med tiden.

Denna undersökning går hand i hand med Perssons avhandling då det resulterar till att lgy70 är väldigt sammanfattande och detaljerad. Det står vad eleverna ska kunna och vilka mål ska uppfyllas. Ju längre fram man kommer i tiden för historieämnet i lgy70 desto mer lyfts fram det globala perspektivet. Det står även mycket och specifikt om vilken historia som behandlas, såsom ekonomisk, politisk, kyrkans, konstens historia etcetera. Enligt Persson anses detta vara en "enkel historia utan annan komplexitet"¹⁵² Det vill säga, historieinnehållet anges i en mer abstrakt nivå utan komplikationer eller aktörer vilket stämmer överens med denna undersökning eftersom historia nämns enkelt utifrån tidsepoker, globalt perspektiv, litteratur, kyrkans och musikens historia. Det stämmer alltså som Persson hävdar att "historia ligger där den ligger"¹⁵³, att det är kunskap som förmedlas om olika epoker, händelseförlopp, utvecklingslinjer, kultur och så vidare.

I lpf94 hamnar fokuset mer på begrepp än aktörer såsom kön, klass, makt, demokrati, konflikt etcetera. Till skillnad från lgy70 så har inte historieämnet en egen rubrik med mål och riktlinjer, i stället är historieämnet förknippad med kärnämnen såsom samhällsvetenskap eftersom historia benämns med termer som demokrati, etnocentrism, klass, makt och så vidare. Historia förknippas med begrepp som kulturarv, förflutna, samtid, framtid och identitet. I lpf94 benämns historia som nya perspektiv som framkallas av nya händelser och samhällsproblem.

Avslutningsvis går det att konstatera att slutsatsen för denna studie stämmer överens med tidigare forskning och tydligare svar på frågeställningar har förekommit tack vare läroplansteorin. Det har även framkommit nyare resonemang och slutsats i denna studie som inte lyfts upp i tidigare

¹⁵¹ Larsson, 2001, s. 47-48.

¹⁵² Persson, 2018, s. 123.

¹⁵³ Persson, 2018, s. 121.

forskning. Det går att sammanfatta att historieämnet har varit under en lång period konstant diskuterande och historieämnets stora förändring framkom under 1997 och mycket mer under 1999. Detta för att fler forskare involverades och uppmärksammade minskningen av historieämnet. Det vill säga att historieämnet fångade större uppmärksamhet och började lyftas upp allt mer.¹⁵⁴ Det började även diskuteras om "Levande historia" och att kunskapen om historia kan ge individen förståelsen av nuet.¹⁵⁵ Detta är en intressant aspekt av denna studie som jag kan tänka mig forska vidare om. En vidare forskning kan alltså vara "historieämnets förändring från 1970 till 1999".

¹⁵⁴ Larsson, 2001, s. 64.

¹⁵⁵ Larsson, 2001, s. 64.

11.0 Käll och litteraturförteckning

11.1 Elektroniska källor

Riksdagen.se:

Betänkande 1972: UbU45, Tillgänglig: <https://data.riksdagen.se/fil/BEAAEE30-DC8B-4675-A921-7344CEA06A72> [Hämtad 2022-11-08].

Betänkande 1973: UbU5, Tillgänglig: <https://data.riksdagen.se/fil/D8455D20-5BFA-41C0-B098-5135AEC2EEF7> [Hämtad 2022-11-08].

Betänkande 1973: UbU47, Tillgänglig: <https://data.riksdagen.se/fil/7AE96FC8-DB86-4124-A9F7-A1EF1E47088C> [Hämtad 2022-11-08].

Betänkande 1976/77: UbU17, Tillgänglig: <https://data.riksdagen.se/fil/8DE3AE20-9998-4BA7-9B29-A523FAEB8F81> [Hämtad 2022-11-08].

Betänkande 1982/83: UbU5, Tillgänglig: <https://data.riksdagen.se/fil/E03E6D17-7670-4A75-9E1F-EE6DEF4101FF> [Hämtad 2022-11-08].

Betänkande 1985/86: UbU6, Tillgänglig: <https://data.riksdagen.se/fil/F47EC489-A336-4E15-8FB0-09476AF23141> [Hämtad 2022-11-08].

Betänkande 1987/88: SoU1, Tillgänglig: <https://data.riksdagen.se/fil/A050AEC2-5248-4A95-9B74-592BC502E1BC> [Hämtad 2022-11-08].

Betänkande 1988/89: KrU4, Tillgänglig: <https://data.riksdagen.se/fil/4E81DB2F-ED00-41CD-B5B4-2F142A0CC587> [Hämtad 2022-11-08].

Betänkande 1989/90: UbU4, Tillgänglig: <https://data.riksdagen.se/fil/59876EB7-A189-435E-91BE-77D5AAA21E69> [Hämtad 2022-11-08].

Betänkande 1992/93: UBU07, Tillgänglig: https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/arende/betankande/anslag-till-utbildningsdepartementet-mm_GG01UbU7 [Hämtad 2022-11-08].

Betänkande 1993/94: UBU02, Tillgänglig: https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/arende/betankande/vissa-hogskolefragor_GG01UbU2 [Hämtad 2022-11-08].

Amal
Självständigt arbete

Betänkande 1993/94:UBU17, Tillgänglig: https://riksdagen.se/sv/dokument-lagar/arende/betankande/vissa-skolfragar_GH01UbU17/html [Hämtad 2022-11-08].

Betänkande 1994/95:UBU10, Tillgänglig: https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/arende/betankande/anslag-till-skolasendet-mm_GI01UbU10/html [Hämtad 2022-11-08].

Betänkande 1994/95: UBU18, Tillgänglig: https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/arende/betankande/jamstalldhet_GI01UbU18/html [Hämtad 2022-11-08].

Hitta och läs riksdagsmotioner "Vad är en motion? Tillgänglig: <https://riksdagsmotioner.dh.gu.se/vad-ar-en-motion/> [Hämtad 2022-12-01].

Läroplanen för gymnasieskolan 1970, Tillgänglig: [file:///C:/Users/amala/Downloads/gupea_2077_31215_1%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/amala/Downloads/gupea_2077_31215_1%20(1).pdf) [Hämtad 2022-11-11].

Läroplanen för gymnasieskolan 1994, Tillgänglig: <http://ncm.gu.se/media/kursplaner/gym/Lpf94.pdf> [Hämtad 2022-11-11].

Riksdagens, <https://www.riksdagen.se/sv/sa-funkar-riksdagen/arbetet-i-riksdagen/dokumenttyper-i-riksdagen/> [Hämtad 2022-11-19].

11.2 Litteratur

Eva Lindmrk, "Läroplaner efter 1970" <http://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:200383/FULLTEXT01.pdf> [hämtad 2021-10-10].

Hans Albin Larsson, *Barnet kastades ut med badvattnet: historien om hur skolans historieundervisning närmast blev historia*, (Historielärarnas fören., Bromma, 2001).

Johannessen, Arne & Christoffersen, Tuft, *Introduktion till samhällsvetenskaplig metod*. (Liber: Stockholm AB, 2020).

Lundgren, Ulf P, *Att organisera omvärlden- En introduktion till läroplansteori*. (Stockholm: Stockholm: LiberFörlag, 1983).

Persson, Helén *Historia i futurum: om progression i historia i läroböcker och styrdokument 1919-2012*. (Lunds: universitet, 2018).

Richardson, Gunnar, *Svensk utbildningshistoria: skola och samhälle förr och nu*. (Lund : Studentlitteratur, 2010).

Amal
Självständigt arbete